

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States

Thirtieth year. Published daily by
The Szabadság Printing & Publishing Co.
 (An Ohio Corporation, B. K. Casner, President; Dr. Andrew Casner, Sec'y-Treas.)

Founded by: **E. T. Kohányi** Alapította: **Kohányi Tihamér**

DR. ANDREW CSERNA, Editor

Edited and Published at: **Szerkesztőség és kiadóhivatal**
700-702 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.
 Telephone: Bell, Main 3534. Cuy. Central, 1221.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Az Egyesült Államokban és Kanadában egész évre \$4.00, hat hónapra \$2.00. — KÜLFÖLDRE: egész évre \$10.00, félévre \$5.00. — CLEVELAND VÁROSBAN: egész évre \$3.00, félévre \$1.50. — SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada one year: \$4.00, half year: \$2.00. — Foreign countries: one year: \$10.00, half year: \$5.00. — CLEVELAND one year: \$3.00, half year: \$1.50.

Entered at the Post Office Cleveland, O. and admitted for Transmission through the mails as Second Class Matter.

New Yorki Irodánk címe: **Room 603 Tribune Bldg., 154 Nassau St., New York**
 Eastern Office: **Osztályvezető: Joseph Horváth, Manager.**

Ki vehet földet Magyarországon? 4%

Végre megegyeztek a pártok a földbirtokreformban.—Nagyatádi Szabó István a nemzetgyűlés elé terjesztette törvényjavaslatát.—A katonák, a tisztviselők s az eddigi törpebirtokosok jutnak földhöz.

A Szabadság budapesti levele: 6. évtől.

Budapest, aug.

Altalános eljenzessel fogadta a nemzetgyűlés azt a törvényjavaslatot, melyet Nagyatádi Szabó István, a kisgazdapárt vezére a nemzetgyűlés elé beterjesztett. "Megvan végre a végleges, demokratikus földbirtokreform!" — mondotta az egész nemzetgyűlés, melynek minden pártja helyesli a reformnak intézkedéseit. Aki azonban csak egy kevéssé is ismeri a magyarországi politikai helyzetet s a nép hangulatát, annak nem ehez megjövendőlnie, hogy ez a törvényvel, amelyet most eszmálnak, egyáltalán nem fogják megoldani a földkérdést.

nek csak a tartós reformok. Azt hiszem, az amerikai magyarságot is érdekli ez a kérdés; hiszen a kivándorlótáknak és a visszavándorlótáknak nagy része a földnek gyermeke, az eke szarva melől ment ki az új világba és az eke szarva mellé szeretne visszatérni az óhazába. Lássuk tehát, hogy milyen is lesz ez a demokráta föld-reform?

Kik vásárolhatnak földet?

Vitalános elv, hogy csak annak van joga a földhöz, aki képes annak a megművelésére. Földet vehetnek:

1. A hadirokkantak, a hadiárvák és a hadiözvegyek;
2. azok, akiknek nincsen semmi földjük;
3. a törpebirtokosok;
4. a községek és közbirtokosságok;
5. a kisiparosok;
6. a volt katonák és tisztviselők;
7. a községek és közbirtokosságok;
8. azok, akik engedélyt szereznek arra, hogy szág földhöz nagyobb birtokot szerzenek.

Kinek tilos birtokot vásárolnia?

Nem szabad birtokot vásárolnia annak, akiről megtudják, hogy

1. idegen állam polgára lett;
2. aki büntetést követelt el;
3. aki az országból vagy a katonaság elől megszökött;
4. aki iszákos;
5. aki verekedő;
6. aki dologkerülő.

Minden járásban alakítanak a gazdák egy mezőgazdasági bizottságot s ez a bizottság fogja megállapítani, hogy az, aki birtokot akar venni, iszákos-e vagy dologkerülő? Ez a bizottság mindig titkos szavazással fog határozni.

Hónapokig tartó nagy huzavona volt még a kisgazdapártban is a reform miatt: Szabó István radikálisabb és Rubinek Gyula mérsékeltbb irányú küzdött egymással. A harcban Szabó, a szász-miniszter maradt felül, akinek Rubinek kénytelen volt átengedni a földművelésügyi miniszterséget. Szabó ugyan eddig is miniszter volt, de csak a közéleti ügyeket intézte. Most azután végre megkapta a földművelésügyi tárcát, amelyet azért követelt, hogy a földreformot ő csinálhassa meg.

Ki mennyi földet vehet?

1. Az, aki hadirokkant, hadiárva vagy hadiözvegy, az vehet egy legfeljebb hatszáz öles háztelket; azonban abban az esetben, ha az illetőnek a földművelés volt eddig is a foglalkozása, földet is vehet, de legfeljebb három hold erejéig.

Honnan veszik a földet a nagy reformhoz?

Birtokelkobzás nem lesz; az állam tisztelgetlen tartja a magántulajdont. Azonban ha valaki a földjét el akarja adni s a bevétel megegyezik: tartozik ezt a hatóságnak bejelenteni; ilyen esetben azután az államnak joga van azt mondani, hogy "tudomásul veszem az egyezséget, de ezen az áron a birtokot én igy szerettem földet tovább adja az igényjogosultnak, azaz azoknak, akiknek joguk van földet vásárolni. Magától értetődik, hogy ha az állam a vételárát nagyon magasnak tartja, akkor a birtokot nem fogja átvenni, azaz az eladás szabaddá válhatik. Tehát én, aki se rokkant katonam nem vagyok, se örvény nem vagyok, én is vehetek elvileg földet, de csak olyan nagy áron, amely árat a birtokért az állam vagy a volt katonam nem hajlandó megadni.

Már ez a tény maga a mellett szól, hogy az új törvény Szabó Istvánnak partja, azaz a kisgazdák szája ize szerint való, a kisgazda-osztály érdekeinek megfelelő, — nem egyetemes érdekeket, hanem osztály-érdeket szolgál, a többi társadalmi osztályok érdekeinek figyelmen kívül hagyásával.

A katonák előnye.

Bárhol adnak is el földet, a vételnél előnyben részesítendő az, aki a háboruban katonam volt, és még nagyobb előnyben részesül az, aki vitézségi érdemet szerzett.

A kisajátítás

azonban nagyon sokat levont az én jogom értékéből. Mert ha ketten licitálnak a birtokra, én meg az állam, az államnak mindenkori joga van azt mondani, hogy "a vételár igazságtalanul magas." Ez az állam a vételárát leszorítja az én számomra, hanem azt, hogy a vételár leszorítja a maga számára; hivatalosan megállapítja, hogy a földet ennyire meg ennyire veszi át, s azután rendelkezik is vele. Ez az, amit úgy hív-

Mije van ma Magyarországnak? Semmije, csak a földje. Van-e mindenkinek joga földet venni? Ma van, de holnap már nem lesz. Nagyon helyes, ha vigyáznak a földre, utolsó kincstünkre, hogy spekulánsok össze ne vásárolják és ne uszorkodhassanak vele; az is nagyon helyes, hogy az, aki a háboruban a felszámított elvezette vagy az a szegény asszony, akinek férje a háboruban elesett, előbb jusson földhöz s olecsobban és könnyebben jusson földhöz mint én, de az már nem helyes, hogy én, aki se katonam nem voltam, se örvény nem lettem, elveszítsem azt a polgári jogomat, hogy sok évi keserves munkám révén megkaptam pénzem-kérem egy kis kertet vehessek magamnak vagy a családomnak. Magyarországon a paraszt és a zsidó ezer esztendőig nem birt az a föld, csak másnak a jöbégáya vagy szellére lehetett, de nem a maga gazdája. Ez nem volt jogegyenlőség. Hát az vajjon jogegyenlőség és demokrácia lesz, ha most megint egy-két millió embertől elveszik azt a jogot, hogy földet vásárolhassanak?

Kik elégedetlenek a reformmal?

Az "igényjogosultak" mind elégedetlenek, kivéve a törpebirtokosokat. A kik földre vágytak, azokat nem elégti ki a hatszáz öles belső telek, ha nem földművesek, ha pedig földművesek, akkor nem elégti ki őket az a legfeljebb három hold föld, amit kaphatnak. A közép- és nagybirtokosokat nem elégti ki az, hogy a reform nem mondja meg világosan, hogy a közép- és nagybirtokból mennyit lehet kisajátítani és így bizonytalanságban vannak a felől, hogy mi marad meg a birtokukból.

Ki van megelégedve?

A javaslat legkedvezőbb azokra a gazdákra, akiknek törpe birtokuk van, azaz, a kiknek a földje nem nagyobb tíz holdnál. Ezeknek ugyanis joguk van annyi földhöz, amennyi már a birtokukban van, azaz a birtokukat most megduplázzhatják. Ezekből áll a kisgazdapárt zöme, ezek a nagyatádi Szabó István pártjának a választói. De nem hunyhátunk szemét az előtt, hogy ma ez az osztály a magyar nemzetnek a gerince, — feltétlenül nemzeti érzésű, s az ő vagyonuk elvégre a nemzet vagyonát jelenti. Szorgalmas, nagyon munkás része az a nemzetnek, mely meg is érdemli a boldogulását.

Uj elnök

FRANCIAORSZÁG ismét elnököt választott. Paul Deschanel, aki az öreg tigris, George Clemenceau, játszi könnyedséggel győzte le a választáson, — visszavonult. Kalandos hírek terjedtek el Deschanel szemeli képességeiről, és a sok pettykának és találgatásnak az lett a vége, hogy a beteg elnöknek meg kellett hajolnia a köz érdeke előtt és lemondott.

Az új elnök a jelenlegi miniszterelnök, Millerand lett. Az elnökség azonban, tudvalegőleg, felfelé való bukást jelent a francia köztársaságban, mert míg az elnök ciferás csupán az államszerkezet élén, addig a miniszterelnök képviseli az igazi politikai hatalmat. Millerand lemondott tehát erről a hatalomról, amikor elfogadta megválasztását és népiesen szólva, beleegyezett abba, hogy jégre-tergyék.

Millerand pályafutása érdekes politikai karrier. Az egész világ akkor ismerte nevét, amikor mint ki-mondott szocialista a Waldeck-Rousseau kormányban elfogadta a kereskedelemügyi miniszteri tárcát. Millerand volt Franciaország első szocialista minisztere, de csak rövid ideig: az elvtársak, kitessékelték a pártból. Tény az, hogy Millerand, mint a radikális szocialisták vezére kezdte parlamenti szereplését és mint a francia imperializmusnak és militarizmusnak, Clemenceau után legerősebb exponense, fejezte be.

Altalános az a vélemény, hogy Millerandot a külügyi kérdések buktatták meg és sokan azt állítják, hogy az ő bukása, tulajdonképpen Lloyd George-nak, az angol miniszterelnöknek győzelme. A közelmúlt időkben sürin került szembe francia kollegájával az angol miniszterelnök, aki ma már-távólról sem hangoztatja oly határozottan a kérelhetetlenséget, mint a franciák.

Annyi kétségtelen, hogy Millerand, mint a francia köztársaság elnöke, sokkal kevesebb kellemetlenséget szerez majd a németeknek, mint Millerand, a miniszterelnök szerzett.

A PEDÁNS

A "SZABADSÁG" RÉSZERE IRTA: ALPHA.

6. No, erre igazán kíváncsi vagyok. Eddig úgy tudtam, hogy rend az: rend. Talán jó volna tudni, mi az általában: rend.

En. Erre is rétegek. Előbb megmondom, miéle kétféle rendet különböztetek meg. Az egyik, ha a rend az Ur, a másik, ha a rend a szolga. Melyiket választod?

6. Nem kell ismételnem: A rend az ur legyen, különben semmi sem áll meg.

En. Hát látod, azért vagy pedáns. A rend mint ur: az a pedantia. Mert mi tulajdonképpen a rend? A rend tehát térbeli, időbeli, illetleg cselekvésbeli, gondolati, stb. Pl.: Egy könyvtárnak rendezetnek kell lenni, különben alig használhatom. Azaz minden könyvnek kell, hogy meglegyen a maga helye, egy bizonyos principium szerint. (pl. ABC szerint, hogy ha a principium ismerem, hamar megtalálom a könyvet. Ez a mechanikus rend. Itt nem is kell más. Ez a rend uralkodik a könyvtárban, de én uralkodom a rend fölött. Ha látom, hogy az ABC rend tökéletes ugyan, de én nem vehetem hasznát, mert annyi pl. az Sz betűs könyv, hogy úgy óráig tart, míg végül keressem, más rendet fogok alkalmazni, pl. hásszerek az elektromosságról szóló könyveket-ABC szerint. A rend szolgálja az én céljaimat. Ha céljaimat megértőztetem, a rendet is módosítom. Így vagyunk az időbeli renddel is. Nyolckor reggelizek, félkilencor elindulok, tizenkettőkor ebédelek és így tovább. Ha ettől a rendtől eltérek, nem végezhetem jól dolgomat. Amde én nem vagyok holt könyvtár! Ha szándékos, eltérek ettől a rendtől, persze fontos okokból. Kant, a híres német filozófus, megbeszélte egyszer egyik barátjával, hogy az eljón érte filosofus délután kettőkor. Pont kettőkor. Kant ott állt, hátra kapujában, körülnézett, nem látta barátját, elindult. Két perccel később jő a barátja, kocsin. Kant meg-látja, később és tovább megy. Barátja ezen nem csodálkozik, ő is tovább halat. Mindketten pedánsok voltak. A mechanikus rendet urát tették maguk fölött. Az óra volt az útemük. Ha a Rend engem a céljaimat szolgálja, akkor jó rend. Ha én leszek rabszolgája a rendnek, akkor pedáns vagyok. Lemondtam szabadságomról, kesdeményező jogomról, hogy egy előre meghatározott térbeli vagy időbeli rendnek alávetsem magam. A rend semmi, ha nem szolgálja céljaimat. A cél az értékes, a rend csak arra való, hogy céljaimat elérhessem, céljaim érdekében dolgozhasam. Beszélnek állami rendről, hogy az a legesztendő dolog a világon. De nem lehet, nem kell-e néha változtatni rajta? Hiszen az állami rend nem magától van, hanem én értem is, mindnyájunkért; megtörténhetett, megtörténik, hogy a régi állami rend túltele magát, ne törekedjem változtatni rajta? Az ultrakonzervatívok azt mondják, hogy minden maradjon a régién, eddig is megálltunk a régi rend mellett, ezental is megállhatunk így. A falu bölcsei azt mondják, nem kell éjjeli világitás, mert eddig se volt és tisztoságos ember legyen éjjel a szobájában. Ez már nem pedantia, ez butaságból vagy önérdékből eredő maradás. Csak ha a rend céljaimat okosan szolgálja, akkor ér valamit; máskülönben pedantériává korcsosodik.

(Folytatjuk.)

Meddig tart az új rend?

A törvényjavaslat szerint a birtokreformot öt év alatt végre kell hajtani: öt év múlva megszűnnek a javaslatban foglalt korlátozások és jogosítványok. Ez annyit jelent, hogy legkésőbb öt év múlva a földbirtokreform kérdése újból napirendre fog kerülni.

AMERIKAI NEM PED

Szakértők látástási Egyesült leggyengé

A tanítók kiképe

NEW YORK

Tagadhatatlanul Egyesült Államok is erősebb hatással bír a tanításban mint bárhol a világban. A tanítás, viszonyokat ez litásból azonnani. Ennek a viszágozokban a

As Egyes

3,000,000 ta nemáll elég mény a rend elemi iskolai iskolai tanítói mint a menny a tanítók niva gas, mert mi tyára megfeleltet arra, hogy rosszul fizetik

Nagy

Az a nehe támadt, hogy nagyon kevés kezére, a köküzdött a politikájával. doskodik arról, már azallat fánitók fizeték kormány haru

Franc

Azon a baj madt, hogy na volt, a francia hamar segítte fogadta az am megengedte, kkat n6 tanit A tanitók fiz felmentette percentig. Az leteken az felépitettek, is tak.

Ném

Németország tanító van, m tuálisan szüke lákba sokkal nek be, mint esztendőben, hogy a hábor gyermekehalny gyobb volt, m a születési ará sebb, mint em

Arg

Sokkal több amennyire tul ség volna, kivé dományokat. sét a kormányz mine százalék ben egyáltalá

Br

Elemi és je van elég, ellen árokban nagzik. A korná és a tanfókna emelette. Sen latban hiány Philandeg Washingtonba főfelügyelője, az alkalomból lák most már hogy az állap rosz, kevés a nem a legjobb hogy kevés a a tanulónak eszköz rendel célból, hogy a hető legjobb kapják.

A TOBVEN MINT V

Dr. Belogh hárvári törvény tatura idején vényesék vác védőtől bíró, a kérelmekkel for Kuriahoz avé nek tárgyalás vári törvény bíróságot deleg ottani bírótér elfogultak leh Kuria dr. B társította. A fehérvári leg ják az ügyben

Kamatot fizetünk nálunk elhelyezett pénze után és betétjét bármikor visszafizetjük.

Gyorsan megérkezik Magyarországra a rokonainak szánt pénz, ha általunk küldi és több koronát is kapnak, mert a mi árfolyamaink a legalacsonyabbak.

Bármely magyarországi bankba átutaljuk pénzét és a bankkönyvet kihozzatjuk.

Ha utazik haza vagy kihozzat valakit, úgy forduljon hozzánk, mert a hajójegyet nemcsak eredeti áron kapja a legjobb vonalakra, de a szükséges okmányokat is megszerezzi.

Ugyes bajos dolgát az óhazában elintéztetjük. Közjegyzői osztályunk lelkiismeretes és szakavatott vezetés alatt áll és ügyeit bátran bízhatja reánk.

Felsővárosi ügyfeleink kényelmére fiókirodánk hajózási és közjegyzői ügyekben is készségesen ad felvilágosítást.

NEMETH ÁLLAMI BANK

NEMETH JANOS, elnök.

FÜZLET: 10 E. 22nd STREET **FIÓKÜZLET: 1597 SECOND AVE.**
A Bankpalotában **corner 83rd St.**

NEW YORK CITY

Házasodjanak-e újra az elvált házastársak?

A kérdés New York államban most ez és a kérdés áll most az érdeklődés fókuszában — joga van-e az elvált házastársaknak újra a házassághoz?

Elmer L. Bennet, akitől 1915-ben elvált a felesége, megjelent tegnap Brooklynban Russel Benedict supreme courti bír előtt és arra kérte, engedje meg neki, hogy újra megkössön. Ezzel a kéressel kapcsolatban merült fel a fent említett kérdés, ami érthető szándécait okozott azok körében, akik elváltak és újra a házasság rózsálcáit akarják magukra venni. Tekintettel arra, hogy ilyenek elég szép számmal vannak, az érdeklődés teljesen érthető és széleskörű.

A bíró, anélkül, hogy ezzel a speciális esettel foglalkozott volna, beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy az ő véleménye szerint "az elválás örökög" csakis úgy lehet lehetetlen tenni, ha a bírák nem engedik meg, hogy az elvált házastársak a másik félnek a halála előtt újra a házasság szentségébe lépjenek.

A régi szokás az volt, hogy öt éven keresztül nem engedték meg az elvált házastársaknak az újra való házasságot. Ezt az időt később megrövidítették három esztendőre. A bíró határozottan ellene van annak.

Bennet szintén nyilatkozott az ügyben, habár ő még "jól jött ki", ha amazokra alkalmazni fogják is Benedict bíró felfogását, az öt már nem fogja érdekelni.

Nem tudom, másokra nézve hogyan fogják alkalmazni a törvényt, mondta Bennet. En csak annyit tudok, hogy a bíró kedvező ítélete engem a világ legboldogabb emberévé tesz. Az hogy újra megházasodhatok, mindennél többet ér nekem a világon. A léány, akit elakarok

venni, Brooklyn legszébb és legkedvesebb leányzója.

Sajnálom, de a nagy nyilvánosság nem árulhatom el a menyasszonyom nevét. Ő tudta, hogy elváltam az első feleségemtől, tudta azt is, hogy milyen körülmények között, szeret engem és a feleségem akar lenni. Mi jól tette a törvény, ha megakadályozná, hogy két szerető szív egybe forrjon!

Bennet, mikor beadt a applikációját az újra házassága dolgában, bejelentette, hogy az amerikai hadsereggel küzdött Franciaországban, hogy mindig tiszta, morális életet élt s hogy nagy egnél igen fontos állást tölt be.

Körülbelül úgy áll a helyzet, hogy ilyen embereknel meg érthető, ha a bíró felfüggeszti a morális érséet. De mit csináljon azoknak, a kik valóságos professzionális módrá válnak el Amerikában?

40 DOLLAR

kamatot fizetek egy évre minden nálam elhelyezett: 1000 dolláros takarékbetét után.

KISS EMIL BANKER
 133 Second Avenue, New York.

U. S. MAIL STEAMSHIP COMPANY, INC.

S. S. SUSQUEHANNA
 INDUL NEW YORKBÓL EGYENESEN

BREMÁBA

NOVEMBER HÓ 17-ÉN

Kabinjegyzet \$175-től \$200-ig
 Harmadostályú jegy \$125-től \$150-ig

de \$5 hadiudg.
 de \$5 hadiudg.

Jelentkezzen a következő címen:
45 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.
 Vagy a helyi újságunknál.

CLEVELANDI HIREK

A CLEVELANDI PIAC ARALKULÁSAI.

A vaj ára újból emelkedik. A baromfi piac lanyha. — szőlő és szilva ára leszáll.

Szeptember 23.

Az írósvajnak újból emelkedett egy centtel fontonként a nagybani ára, s már ismét 64 és 64½ centet számitanak érte kádanként, míg a szeletelt vaj egy centtel még drágább.

A friss tojás szilárdan tartja magát a már elért magas aron. Az élő baromfi az egyre korlátolt kereslet hatása alatt kénytelen az árak leszállításával a piac élénkítésére, s a legjobb minőségű kóvér tyúknak fontja 27 centre, a könnyebb minőségű 25 és 35 cent közé csökkent.

Az élősertés árcsökkenése tekintettel gyengül a felvágott hentesáru magas árának állandósága is, bár az ismétlődő még fentartják az eddigi árakat. Az élősertés ára 100 fontonként újból 40 centtel szállt le.

A gyümölcsvásáron tegnap reggel is 26 vasuti kocsi gyümölcsöt adtak el, nagyon eltérő árakon. Általános árcsökkenés csak a szőlő és szilvánál tapasztalható.

A burgonya árcsökkenése még egyre tart, a legjobb minőségű burgonyának ára 150 fontos szálkál \$2.75, üzletekben külön válogatott minőségűnek \$3.75.

Az édes burgonya ára is hordóként 25 centtel kisebb, a virginiai termés hordója \$5.50. A csöves kukorica legjobb fajtájának tucatját 12 centért árusítják.

A paradicsom ára olcsóbb, mint az év bármely szakában, de azért nem oly nagy a kereslet, mint más hasonló idény alatt, pedig a fogyasztók közönsége előszeretettel igazolja, hogy a nyilvános étezőkben szivesen fizeti meg a szeletelt paradicsomért számított valóban hallatlan magas árakat.

ÖSSZETÉVESZTETT NEVEK.

Kiszabadult a rabló, s helyett egy berugott csavargó ült két hetet.

Henry Simmons alias Sims, akinek nincs lakása, szeptember 7-én került a bíróság elé részegség miatt, s ügyének tárgyalását szeptember 11-ére tűzték ki.

Még július 17-én fogott el a rendőrség egy másik Henry Sims nevű embert is s ez tablas vádjá alatt a megyei börtönben várta ügyének tárgyalását a nagyesküdték előtt.

Szeptember 11-én Henry Simmons ügye került sorra Beebe rendőrbíró előtt, elővezették a vádlottat, de tévedésből a rablással vádolt Henry Simst, aki természetesen nem védekezett a rendőr enyhé parancsára, s a bíró 10 dollár bírság és a költség megfizetése ítélté, s a felfüggesztetté az ítéletet, mire a vádlott kijelentette, hogy elhagyja a várost.

Henry Simons, alias Sims elismeri ugyan, hogy a teleremény, de ennek is van határa, végre is megszokta, hogy részegsége miatt ily hasznu ideig üljön, felszáll, és sürgint kezdte ügyének a tárgyalását. Megvizsgálták a dolgot, s ekkor jöttek rá, hogy eddig megoldatlan tévedésből helyette a rablással vádolt Henry Simst vezették a bíró elé. A rendőrség most keresi a könnyűszerrel kimenekült rablót, s bíró elé viszi a két heti fogság alatt teljesen kiíjazódott lakástalan Simsonst.

ESKÜVŐ.

Horváth Antal, az amerikai magyar nyomdászok egyik közteknélyi tagjának és nejeének gondosan nevelt, kedves leányát Horváth Josephint szerdán elöltöztetve oltárhoz Eichler János Karoly, Eichler Karoly és neje régi amerikai magyar család fia, az east sidei magyar ifjuság közkedvelt tagja a Szt. Erzsébet hitközség templomában, fényes násznép kíséretében. Az ifjú párt rokonok és barátok elhatalmas szerencseváltásukkal.

SZOMORO KÖZBIZTONSÁG.

Egyetlen éjszaka bűnkronikája.

Három revolverlövessel lakásának ablakából zavarta el Bálint János az East 92. utca 2739 számú lakása mellett levő garage-já mellett automobiljának elindításán fáradozó autótulajdonosokat.

Mrs. Bálint ébredt fel a szokatlan zajra, s kinezve az ablakon, meglátta, hogy négy suhanc el akarja hajítani az ő automobiljuktat. Felkeltette férjét, aki elővette revolverét, s háromszor kilőtt az ablakon, mire a tolvajok elmenekültek.

Bálint erre az 5-ik kerületi rendőrállomásra sietett, ahonnan Bryne őrmesterrel és a rendőrség repülő osztályával visszasietett a garage-hoz, melynek szomszédságában két gyanus alakot találtak az üres lóban. A rendőrségen John Becka és Michael Kelchi neveket mondták be, s lakásukként a Woodhill road 2856, illetve az Ambler Ave. 2845 számú házaik jelölték meg. Betöréses lopás vádjá alatt fogva tartották őket.

BÉRÜZSORA KÉSZTETTE LOPÁSRA

Szövetségi hivatalnok nem tudott megélni fizetéséből. Ezért lopott Liberty bondot.

"A nagy lakbér oka, hogy loptam."

Gale Lee szövetségi hivatalnok mondta ezt a megyei börtön zárkájában. Űgye a nagy esküdtésék elé van utalva, az a vád ellene, hogy ellopott 1000 dollár értékű Liberty bondot, Fluekey bevándorlási felügyelő hivatalos pénzeszkényéből.

"Fizetésem havi \$130 volt", mondja Lee. "Három éven át ebből kiséreltem meg feleségem, két éves fiam és a magam eltartását. Január végén kiutasítottam a lakásból, melyért 37 dollár bért fizettem. Végül találtam másik lakást, de annak 60 dollár volt a havibére. Így csak 70 dollárral maradt minden egyéb kiadásom fedezésére havonta. Feleségem beteges volt, nemkülönben a gyermek is."

Megtakarított készpénzem elfogyott, s csakhamar eladósodtam. Ekkor vettem el az 1000 dollár bondban. Könnyen jutottam hozzá. Úgy éreztem, hogy meg kell tennem, mert különben feleségem és gyermek szenvedik meg. De csak akkor nyultam hozzá, amikor hiába törekedtem jobban fizetni munkáit találni, s nem sikerült kölcsönt szereznem.

"Módomban állt volna nagyobb összeg elidegenítése, minthogy a múlt év november havá óta kétszáz ezer dollár értékű bond fordult meg a kezemen."

"Úgy éreztem, hogy a korábbi nagyobb fizetést volna köteless nekem adni, s azt hiszem, hogy a régi szövetségi hivatalnokokkal igazgatlanul bánunk. Miért kapnak ugyanabban a hivatalban az ideiglenes gyorsíróknak egy dollárral több napi fizetést, mint én, a hivatal föliratosítóját. Ez nem volt helyén."

A szerencsétlen ember 28 éves, s három év óta áll kormányzólátalan. Most azon fáradozik, hogy elvissza feleségét és családját a visszatérhessen családjá körébe, akik most az East 134-ik utca 1238 száma alatt laknak.

SZÖKEVÉNY 10 ÉVES FIÚ.

Atya végig kutatta az utcákat, s este a rendőrséghez fordult.

A rendőrség tegnap késő este óta széleskörű kutatást folytat Henry Miller jr. 10 éves fiú után, aki atyjának Henry Miller megzsalóház tulajdonosának 1639 Hamilton avenuei lakásából tegnap reggel megszökött.

Atya több órán át felkutatva utána az egész környékét, de nem tudott nyomára akadni. A rendőrségnél tett jelentése alapján a lakásból, s vele együtt eltűnt \$120 készpénze is, mely összeget, míg atya aludt, a ház szomszédságában levő ládából lopták ki.

FERJGYILKOSSÁGGAL GYANUSÍTOTT ASSZONY.

Mrs. Ethel Hutchins Nott. Connecticut állam ügyésze vádat emelt Mrs. Nott ellen azon a címen, hogy Elwood B. Wadenek segédkezett férje elpusztításában. A szerencsétlen embert augusztus 29-én holtan találták bridgeporti otthonában.

TÖMEGGYÜLÖLET.

Elmás mondának szokás tekinteni, hogy ha tíz igen okos ember összeül tanácskoznia, e tizen esetleg nagy ostobaságot határoznak el. Ez pedig nem feltűnése számított elmésség, paradoxon, hanem tiszta igazság. Tíz vagy száz vagy több gyülekező ember nem összege az öszegyűlésteknek, hanem némileg egységese új valami, testület, nevezik kollektív lénynek. Nem tapasztalható tisztelet, olykor, hogy ha valamely gyűlésre elmentél, valamely tanácskozásban részt vettél, valamely testületbe beléptél, ott egészen más embernek érezted magad, mint a magánéletben! Saját magad meg voltál leve, hogy milyennek tapasztaltad magadat. Azért határozhat tized egyenként különböző okos ember esetleg nagy ostobaságot, melytől mindegyik aztán meg van leve. Itt csak egy dolog segíthet, ha a tíz közül kiene alávetni magát a tizediknek, föltéve, hogy ez a tizedik a legokosabb, ami éppen nem bizonyos. De erről most ne legyen szó.

Mit tesz az, hogy ez az új kollektív lény nem összege a részének, hanem hogy annak a maga egysége, s maga lelke van! Így kollektív lények: valamely testület, gyűlés, falu, város, nemzet, rendes, és ezért beszélünk valamely testület, gyűlés, nemzet, hadsereg, hivatal szelleméről, lelkeéről. Sőt külön tudomány alakult, néplelkélelmény, melyről Wundt, a híres német filozófus, tíz kötetes munkáit írta csak nem rég fejezte be. Aki ezekkel a kérdésekkel még nem foglalkozott, elős hallásra azt fogja mondani, hogy embernek, esetleg állatnak is, van lelke; de hogy lehet egy népnek lelke? Kiben lakozik az a lélek? A nép képviselőiben? Vagy valamennyi tagjában? De hiszen, külön tekinthetők őket, mindegyik más! Széchenyi István és Kossuth Lajos, nagy magyar emberek voltak, de egészen külön fajtaik. Melyik volt magyarabb a másiknál? Melyikben lakott a magyar lélek? Melyik volt inkább képviselője a magyar szellemnek? Mind egyik éri, hogy ezek nem okos kérdések. De hogyan döntünk el a főkérdést, hogy mi a kollektív lény, mi teszi a tömeget egységessé lényé? A tömeget, testületet, gyűlést, nemzetet az teszi kollektív lényé, hogy ezeknek közös nyelveik, közös érzelmeik, gondolataik, kívánságai, érdekeik sat. vannak. Megértik, megérik egymást. Szükségük van egymásra. A midőn együtt vannak, az a mi nem közös bennük, hátterbe szorul, úgy, hogy az egyes egészen másnak tapasztalja magát, mint mindennapi életében. Amidőn hangot

nemzetül kapják "lelküket". Sok-sok generáció következik egymásra, mindegyik dolgozik együtt, él együtt, míg megállapodnak közös szokások, gondolkodás- és érzésmódok, szóval közös lélek. Ez érzések közt helyet foglalhat a gyűlölet is, mely szintén hosszú fejlődés szüleménye. A gyűlölet is történelmi képződmény, nem egyszerűen lez. Igaz, hogy elég ritkán keletkezik hála istennek! De példa van rá a kelleténél több.

A gyűlölet talaját megtrágyázza az idegenség. Ami más, mint amit megszoktam, rendszerint ellenszenvet kelt. Akitől félek, azt már azért is gyűlölöm, mert megfélemlít. A görög minden idegent barbárnak nevezett. Aki más-kép öltözködik, étkszik, beszél, mulat, az a tömegnek nem fog tetszeni. Még fontosabb a vallás. Nemesak a zsidók tartják magukat isten kiválasztott népének, az őskorban majd minden nép azt hitte, hogy az ő istenei csak ő réá vigyáznak és minden azon fordul meg, melyiknek erősebbek istenei. A történelem bizonyítja, hogy a vallás-háborúk a legvérengzőbbek; ha az ellenfél vallása az igaz, akkor az enyém nem igaz, vallás és én elvárhogom; tehát ha kell bizonyítom, hogy ép az ellenkező igaz. Aki a vallásomat gyálázza, azt meg kell semmisítenem. Az idegen érthetetlen nyelven is beszél; nem tudom, mit mond, mit akar, mik a szándékai. Bizonyosan ellenség. Ime mennyi ok a gyűlöltre az idegennel szemben. A gyűlölet lángja jobban lobog, ha a félelem olaját öntöm rá. Aki engem gyűlöl, azt én is gyűlölöm, aki engem bánt, azt magam is nagy rábeszélés nélkül, bántani fogom. Az is jó, ha ez a gyűlölet évszázadok óta nő, minden nemzedék idegében egy kicsit: de sok kicsi sokra megy. A legjobb és legfontosabb azonban a gyűlölet lángját izgatással szítani. Mert nép tulajdonképpen nehezen gyűlöl. A multat elfelejti, a gyűlöltet ritkán érintkezik, hogy ne aludna ki a gyűlölet! Az igazgatók azután segít a bajon. Így kapott lábra a gyűlölet a török és keresztények közt és az új meg új szünt meg, de ez a fajgyűlölet súlyosbítva vallással, a gyűlöltre néve a legkedvezőbb kombináció. Gondoljunk az angol és irlandi viszonyra, mely fájdalom most ismét nagyon időszerű. A világháború alatt tanulta voltam a következőket jelenetnek. Az Andrássy-uton masirozta orosz hadifoglyok, szép, fiatal gyerekek. Nézzük őket. Az egyik házból kirohan egy derék talpraesett menyecske, oda áll a masirozó foglyok közelébe és kiáltja: Egészen olyanok mint a mieink. Ne féljétek! Nem bántunk titeket. Szeretünk ám titeket. Ime itt nem volt és nincs gyűlölet. Bezzeg gyűlöltek egymást a franciák és németek! Azt hiszem a franciák jobban a németeket, még most is, mint a németek a franciákat. Legjobban tanulmányozhatni a tömeg vagy ha így tesszük a fajgyűlöletet az antiszemitizmusból. Mily rettenetes volt ez a régi Oroszországban! Most is kitűnő üzletek lehet csinálni az antiszemitizmussal. A hamu alatt még mindig akadnak szikrák a régi gyűlöletnek, mely össze van téve faji ellenszenvől, vallási érzések elmentéséből, gazdasági küzdelem elkeseredettségéből. Ha jó agitátor akad, e szikrákat könnyű lángokká növelni. A főhaj itt is az idegenség, a lengyel zsidó másképp öltözködik, más nyelven beszél, másképp él. Megtörténhet, hogy még művelt és elfoglaltan emberekkel is el lehetett a vérvadát fogadtatni, vagy legalább nem lehetetlennek tűnhetni föl. Ha egyszer sikerült a gyűlöletet fölébresztetni, akkor olyan mint a vadállat, mely ketrecéből kiszabadul; eltép az mindenkit, akivel összeakad, alig van hatalom, mely megállíthatná.

A tömeggyűlölet és egyéni gyűlölet közt fontos különbségek vannak, melyeket az eddigiektől könnyen megérthetünk. Az egyéni gyűlölet egyéntől egyénhez szól, a tömeggyűlölet tömegetől tömeghez. Ha valakit gyűlölök, rendszerint tudom, miért gyűlölöm, mert megbántott, mert kibebítenni akart; ő bántott engem, én bántom őt. Ezzel rendszerint vége van a dolognak. A tömeggyűlöletet örökösöm; engem az illetők esetleg éppen nem bántottak; a tömeggyűlölet nincs is mindig a tudat fölcsínén. Alig tudok róla; gyermekkoromban szittam magamba eleméit; nem

DETROIT A MUNKÁSOK PARADICSOMA.

Hol állandó a munka, a hol nincs sztrájk, hol rövid munkabérék vannak, a hol a munkabér a legnagyobb, s a hol mindenki meg van elégedve. DETROITBAN mindig található munkát azon helyek munkásai, a hol sztrájk van, vagy a hol csökkent a munka. Az új jövevényekből állandó lakosok lesznek, mert Detroitban a magas munkabérek mellett, a megélhetés a legjobb és legnagyobb az alkalom a gyűjtésre és takarításra.

Amerika legjobban fejlődő városának egyik legnagyobb bankja a

BANK OF DETROIT

mely a legjobb alkalmat nyújtja a pénzügyítésre, mert kamatot fizet minden napra. Elfogad bármily csekély betétet és felmondás nélkül fizet ki bármely összeget kamattal együtt. A BANK OF DETROIT elnöke James Cousins, Detroit város polgármestere és a Ford Motor Co. v. alelnöke és vezérigazgatója. A bank egyik igazgatója HENRY FORD a világ legnagyobb automobil gyára. A bank igazgatóinak vagyona több száz millió dollár. A BANK OF DETROIT-nak egyenes összeköttetése van a magyarországi és a Cseho-Slovák bankokkal. Pénzt küldünk minden nap, Európa minden részébe. Minden pénzküldésért jótállunk. Pénzküldésünk a legpontosabb. Pénzáraink a legolcsóbbak. Magyarul beszélünk. Magyarul levelezünk.

BANK OF DETROIT

2260 West Jefferson Ave. Detroit, Mich.

\$100-AL BÍRSÁGOLT AUTOVEZETŐK.

Három automobil vezetőjét marasztalt el Stevens bírósága \$100 bírság és a költségek megfizetése, mert beigazolást nyert, hogy halra kerítették el a villamos kocsikat. Egyikük sem volt képes lefotografálni a villamos kocsikat, s a bíróságnak 10-ig fizetési haladékot engedett nekik.

CHICAGO MEGYERÜGYVÉSI HÍRES ÜGYVÉSI IRODA. Göttinger Lajos. Híres ügyvéd és jogtanácsos. Ingatlan ügyekben mindenféle ügyekben, vád, váló és bűntudat ügyekben. Örök naponta este 8-ig. Szerdán délután 1-ig. Várandiasok délután 10-12-ig. 1572 N. Halsted St., az emeleten. Telefon: Diversey 3154.

Figyelem: Szenvedő nők és férfiak!

Dr. E. F. Colhouer. 717 Liberty Ave., Pittsburgh, Pa. Minden betegség, ujj és rígt — legújabb tudományos módszerrel kezelik. Irodám minden kényelemmel és legújabb tudományos készülékkel van felszerelve, melyeket Európa és Amerika legnevezetesebb orvosai készítenek. Legnagyobb orvosi munkásságom keres fel iralm méltóságom miatt. Jöjjen meg ma — személyesen várom meg — és előalkalmam megmondani, gyógyíthat-e vagy nem. Ne felejtse! Hosszú gyakorlatom képezzé tesz betegségeit okának csalhatatlan megállapítására.

ANGOL NYELVMESTER

A világ legjobb angol könyve, amely egy egészen új, könnyű rendszer szerint tanítja az angol nyelvet. Az ANGOL NYELVMESTER nem csupán Tolmács, nem csupán Levelezőkönyv, nem csupán Szótár, nem csupán Nyelvtan, de a hasznos tudnivalók tárháza.

Aki az ANGOL NYELVMESTER-t megveszi s azt meglatja nála olyan valaki más, akinek angol könyve van, feltétlenül megrendeli az ANGOL NYELVMESTER-t is, mert ez a szó szoros értelmében Mestere az angol nyelvnek, szóban, beszédben, írásban, kifejtésben és levelezésben.

Ezen eddigelő páratlan rendszerű, nagybecsű tanító-könyv 512 oldalra terjed.

Mindegyik darabra ezen szép, erős vászonkötésű, zsebben hordható munka ára csak EGY DOLLAR.

Kapható minden banknál, kőjegyzőnél, könyvesboltban vagy a kiadóutalványommal.

SZABADSÁG

P. O. BOX 171. CLEVELAND, O. 702 HURON ROAD.

Küldjön egy dollárt és mi az ANGOL NYELVMESTER-t azonnal megküldjük.

BETEG EMBEREK

Nagy gyakorlatomnak betegeln. Itt ak használt, mert én mindenkori egyedül-kezelés. A sok éves gyakorlatom folytán abban a helyzetben vagyok, hogy ideig, idült és komplikált bajoknál tudományos villanys módszerrel alkalmasan olyan esetekben, amikor más gyógykezelés nem sikerült és ily módon sok embert mentettem már meg műtétől. Ha mindenképpen képtelen volt bajára segítséget kapni és már kedvét vesztette, ne essen kétségbe. Látogasson meg és kérje ki tanácsomat bajára, vonagorlatom folytán abban a helyzetben vagyok, hogy ideig, idült és komplikált bajoknál tudományos villanys módszerrel alkalmasan olyan esetekben, amikor más gyógykezelés nem sikerült és ily módon sok embert mentettem már meg műtétől. Ne felejtse el, ha baját elhanyagolja, várakozik és rosszul kezelte magát, úgy nagy bajba kerülhet. Szükség esetén kérje ki egy gyakorlati orvosi tanácsot. Bármilyen régi, idős, vör, máj, vagy más — nehezen gyógykezelhető és komplikált — bajoknál kérje ki ingyenes tanácsomat. GYERMEKEN NYELVGYÓGYULÁST, AROL AZT MEGTALÁLJA. Vaadnapp és Dnnapnapok: D. e. 8 óráig, — este 6 óráig, — este 6 óráig.

DR. RUSSELL. 176 E. Jefferson Ave., Woodward Ave.-től keletre egy ajtó. DETROIT, MICHIGAN.

MAGYARORSZÁG

Gondolatszór

Gróf Széchenyi

Messe vagyunk csontyól, de nem mint Magyarországon viszonyok között, a posta és hitelezetettel válhatunk szági véreinkkel sem időseztől, most gondolkodni vel tegyük kellés és örövendő karácsonyát, aki szu sora óta megelégedett, meg részük. Az Amerikai... tee for Hungaria... dájától fapuk... vást, mely el... pendit meg az... gyárság körében letesen beszámoló gondolkodó anny magyar asszony detéről, aki mi akarja segíteni. Könyviteni, hogy magyarok meg az óhazában sz... vol.

Magyarorszá... ként jönnek... Egyesek úgy... tek rémes... nélkülszékrogyors szárnak kiméletlenül... azokat, kik... élelem nélkül... és ilyenek sok... A mult ezte... kétségbeesés... tenetes helye... Magyarorszá... tan a reánk k... ha kellő segít... nem érkezik... nem is beszél... Az Ameri... mitte for Hu... rors mindent... hogy a nyom... együtt járó... sen. Meghatá... jét, megkösz... net, hogy ké... részülhessene... vannak téve a... morának, mind... Egy lépéssel... jutott a magas... utánjárás után... magasztaltat... Vagyis lehet... nem romlandó... küldeni Magy... pedig teljes fe... Ki ne örülne... szerű utjának... A Belle Co... zottságának... chenyi László... lehető elköve... magyarorszá... segíten. Óri... nagy össze... használja, ho... kenyisége min... nyu lehessen... arról, hogy a...

MEGHALT

G. Horváth János

Elhalt, Ind... derék fiatal... maradt hat... kikis... vel kenyérek... hónapi súlyos... visszaadta le... a hűség férj... apa, a Sopron... kába vándorolt... nos, élete 41-ik... Tometése a... Szent Vince... részvét mellett... kísérték el utol... sírhözve. A... devcesi Ashok... maga és kis... mond hálás... azoknak, akik... elhunyt alkalm... kel fájdalomka... tak kegyesek.

LORAIN

A SZABA... UJ FŐKIR... Értessük Lor... magyarságát, hog... 2892 Vine Ave... GYORGY bank... Vine Ave. alá he... a Szabadság pé... kapható. Tisztelettel... a SZ... kias...

IGSOMA.

hol rövid nagyobb, s ROITBAN unkásai, a ta. Az új rt Detroit- etés a leg- és taka-

gyik leg- T tésre, mert rmyly cse- mly ösz- ROIT el- mestere és gatója. A ág-legna- tóinak va- of DET- magyaror- küldünk den pénz- pontosabb.

velezzünk. ROIT roit, Mich. 219, 25

megbüntetett autóvezetőt Barrett 2480 W. 25 St. János Sandusky és Har- tz Lakewood.

SAGAI MAGYAR ÖGYVÉD Mites Ögyvéd Mleb Lajos Joganócs. Ön tanács mindennemű köz- ról, való és bűntető ügyek- ról, naponta este 8-ig. — Önök délután 5-ig. Vasárnap 10-12-ig. 1872 N. Halstead az emeleten. — Telefon: Oliver 3134.

ok és férfiak! F. Colhouer 707 Huron Road.

MESTER egy egészen új, könnyű pupán Tolmács, nem csu- r, nem csupán Nyevitan.

megveszi s azt meglátja nye van, feltétlenül meg- mert ez a sz szoros ér- tésben, beszéden, írásban.

nyagbeszű tanító-könyv munkótész, zsebben hord- zvánél, könyvesboltban.

SÁG 702 HURON ROAD. NYELVMESTER-1 azoz-

BEREK annak betegségeit látják a denkiit gyógyít kezelek. oriaton folydas abian a hogy ideg, az és kompi- sányon villanyos módszer- estekben, amikor más arült és jó módon sok em- meg műtéttől.

spion volt bajra segítős- nével, vesztető, ha essen meg és kérje ki tanácsot- 18 éves gyakorlatom uti ténen, mely idő alatt si- lendítők krónikus, ideges

bajt elhanyagolja, várt- titi magát, úgy nagy baj- asztán léte ki egy gra-

ld. Várnap és Ünne- napokon. D. e. 10 és 6. u. 2 óra között.

ard Ave.-től kelet- MICHIGAN.

224-230

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

Gondoljunk a nélkülözök szomorú karácsonyára.

Gróf Széchenyi Lászlóné gondoskodása a magyarországi nél- külözök érdekében.

Messze vagyunk még karác- sonytól, de nem olyan messze mint Magyarországtól. A mai viszonyok közepezt lassan jár a posta és hetekbe telik, amíg tizenetét válthatunk magyaror- szági véreinkkel. Semmiképpen sem időszerűen tehát, ha már most gondolkodunk azon, mi- vel tegyük kellemessé, kedves- sé és örömdetessé azoknak a karácsonyt, akiknek évek hosz- sora óta nem volt boldog, meglegedett, meleg ünnepe- nek részek.

Az American Relief Com- mittee for Hungarians Sufferers irodájától kaptuk az alábbi felhi- vást, mely életrevaló eszmét pendít meg az amerikai ma- gyarság körében és mely rész- letesen beszámol egy nemesen gondolkodó amerikai származásu magyar asszony nemes csele- kedéséről, aki mindenképpen elő akarja segíteni, meg akarja könnyíteni, hogy az amerikai magyarok megemlékezzenek az óhazában szenvedő véreik- ről.

Magyarországból napo- ként jönnek a kéré levelek. Egyesek úgy, mint egyesüle- tek rémes szenvedésekről, nélkülözésekről írnak. A tél gyors szárnyakon közeledik s kiméletlenül fogja sújtani azokat, kik kellő ruházat és élelem nélkül néznek eléje. És ilyenek sok ezren vannak. A mult esztendő nyomora, kétségbeesése, szenvedése ret- tenetes helyzetet teremtett Magyarországon. Mi lesz ot- tan a reánk következő télen, ha kellő segítség számnkra nem érkezik? Erről jobb nem is beszélni!

Az American Relief Com- mittee for Hungarians Suffer- ers minden el fog követni, hogy a nyomoron s a vele együtt járó anarkián enyhít- sen. Megkészezi energiá- ját, megköszorozza lelkesedé- sét, hogy kellő támogatásban részesülhessenek azok, kik ki- vannak téve a tél minden nyo- morának, minden veszélyének. Egy lépéssel már is közelebb jutott a magasztos célhoz. Sok utánjárás után sikerült a cso- magokszállítási kiegészítés. Vagyis lehet ruhámenteket, nem romlandó élelmiszereket küldeni Magyarországra és pedig teljes felősség mellett. Ki ne örülne ennek a nagy- szerű újságnak!

A Relief Committee női bi- zottságának díszelnöke, Szé- chenyi László grófné, minden lehetőit elkövet arra, hogy a magyarországi nélkülözökön segítsen. Örösi befolyását, nagy összeköttetéseit arra használja, hogy segítőt tevé- kenysége minél nagyobb ár- nyu lehesen. Mihelyt értesült arról, hogy a P. N. Gray &

Co. hatalmas szállító vállalat hajlandó teljes felelősséggel csomagokat szállítani Magyar orrszágra, azonnal elhatáro- sta, hogy New Yorktól Budas- pestig az összes költségeket viseli, s így alkalmat ad min- denkinek arra, hogy szeretel- nek kedves karácsonyi aján- dék fejében rohaneműket és nem romlandó élelmi cikke- ket küldhessen.

Ugy az egyeseket, mint az egyleteket felhívjuk tehát arra, hogy jól becsomagolt és helyesen megcímezett pakc- jaitk legelőssé október hó 8- ára küldjék az alábbi címre. A csomagokat egyenesen Bu- dapestre szállítják s ott a hi- vatalos hatóság az egyes cso- magokat azonnal rendeltetési helyükre juttatja. Segítsünk a ruhátlanoknak! Küldjünk élelmiszereket, nem romlandó élelmiszereket a nélkülözök- nek!

A ruhák lehetnek akár újjak, akár jó karban levő használt ruhák. A csomagokat lassák el tüvel és cernával is, sőt az esetleges javításokra való póstó darabokat is küld- jenek.

A csomagokat erre a címre kell küldeni: "F. Wm. Ger- zen, 70 West Street, New York City." Szállítási költsé- get CSAK New York kik fizetni.

A nagy csomagokat expres- sel, a kisebbeket postán lehet küldeni. Arra kérünk mindenkit, hogy az American Relief Com mitteet tudassa lelvében, hogy mikor és hogyan küldte el a csomagot s annak tartal- mást és értékét is tudassa, hogy a biztosítást pontosan csközölhessük, mert a küldé- mény biztosítással megy.

A ládákat tessék megcímez- ni így: A hazai pontos címet ragassza a ládára jól, s erre pedig szegesse rá a feit em- litett new yorki címet. Így a felsőt csak el kell távolítani s az alatta levő címmel megy el a csomag Magyarországra. A kisebb csomagokat kétsze- resen kell bepakolni. Az első- re írja rá a pontos Magyar- országi nevet és címet s a- zután burkolja be egy másik papírba, s arra a new yorki címet (a mi fent van említve) írja rá. Így sok munkát ta- karítunk meg, s egyuttal tév- edést sem csinálhatunk.

Emlékezzon mindenki a fen- tiekre és igyekezzék minél nagyobb mértékben kihasz- nálni a nagyserű alkalmat, melyet Széchenyi grófné ne- mes szíve tett lehetővé. Sze- rezünk hosszú idők után egy jobb és boldogabb karác- sonyot otthoni szereteteinknek!

MEGHALT CSALÁDFŐ.

G. Horváth János temetése.

Elkhar, Ind. — Ismét egy derék fiatal magyar asszony maradt házkóru gyermek- vel kenyérkereső nélkül. Nyolc hónapi súlyos szenvedés után visszazáradt lelkét Teremtőjének a hűsége férj és gondos édes- apa, a Sopronmegyéből Ameri- kába vándorolt G. Horváth Já- nos, élete 41-ik évében.

Temetése a gyászházból és a Szent Vince templomból ósinte részvét mellett folyt le. Sokan kísérték el utolsó útján korai sírhöz.

Özvegye a Veszprémmegyei deveseri Ashok Mária saját maga és kis árvaí nevében mond hálás köszönetet mind- azoknak, akik boldogult férje elhunytá alkalmából részvétök- kel fájdalmitak enyhíteni vol- tak kegyesek.

LORAIN, O. A SZABADSÁG UJ FIKIRODÁJA. Ertesztjük Lorain és vidéke magyarországi, hogy iródnak a 2682 Vine Ave. alól, OROSEY GYÖRGY bankházába, 8001 Vine Ave. alá helyeztük át, hol a Szabadság példányonként is kapható. Tisztelettel s SZABADSÁG kiadóhivatala.

BUFFALO ÉS KÖRNYÉKE

Köeli Naményi L. Bertalan iro- davezető, 41 Exchange street.

HALÁLOZÁS.

Buffalo, N. Y. — Szomorúság, gyász költözött a Kish Ferenc buffaloi honfitársunk családjá- ba. Nevelt fia, a volt góncusz- kai (Abaujm.) illetőségű néhai Füzy Pál és neje, Bérés Kata- linn szülők gyermeke, a 19 éves Füzy Béla váratlanul elhunyt. A szerencsétlen fiatal embe- ren valami veszélyes műtétet hajtottak végre, aminek követ- keztében vérmérgezés állt be s pár napra rá, az élet küszöbén álló fiatal ember az Emergency kórházban meghalt, gyászba borítva testvéreit: Dr. Füzy Pál Youngstown, O.-i orvost, Füzy Hózikát, a buffaloi egyetem hallgatóját, Füzy Juluskát, ok- leveles ápolónőt, nevelő, apját s gyermekeit és kiterjedt rokonsá- gát.

az elhunytat szeptember 10- én temették el nagy részvét mel- lett a családi gyászházból. A temetési szertartást Fazekas Sándor lackawannai ref. lelkész végezte. Schleifer Bertalan buff- falói evangélikus lelkész segéd- letével. A halottat a gyászházból a blackrocki magyar evangélikus templomba s onnan a Pine Hill neví temetőbe vitték ahol a néhány évvel ezelőt elhalt édes anyja mellé helyezték örök nyu- galomra. A temetésen részt vettek az

CSALÁDI KÖR.

ESKÜVŐ. Timkó József és Rabb Mariska.

Lansing, O. — Szatmárme- gye fábánházi Rabb János és neje, Gólya Mária mekeesporti lakosok kedves Mariska leányának szeptember 20-án hét- fön esküdték örök hűséget a róm. kath. templom főoltárán Timkó József és neje, Havran- kó Katalin abaujmegei szar- mazású fia Timkó János lang- singi lakos. Násznapok voltak: Eggenberger Károly Vilmos és neje, továbbá Timkó Gyula és neje. Az esketést vidám lako- ma követte a véglegyes ház- nál, ahol sok rokon és jóbarát üdvözölte az ifju párt.

Lackawanna, N. Y. — Az el- ső unokát meghozta a gólya! Ez a legfrissebb lackawannai hír, amit vasárnap, e hó 19-én reggel hordott szét a buffaloi s környéki jó barátoknak és ismer- osöknek a telefon.

Hegedüs Pál, a lackawannai magyar üzletember veterán- jának leánya, Juliska, 19-én hajnalban, egy egészséges, ki- leno fontos fűszékával ajándé- kozta meg férjét — John Do- yle lackawannai üzlembert. Ugy az anya, mint az újszül-ött pompásan érzik magukat, a Hegedüs család pedig az if- örmök alkalmából.

Divatos Öltönyök

Tiszta gyapju öltönyök

Worsted és Cassimeres kelme, a legujabb divatu szabás, egysoros és dup- lasoros öltönyök régi ára \$45.00

A nagy olcsóság ára \$35

Most kaptunk egy nagy választékot.

Férfiak! Fiatalemberek! Szerencsétlők van! Meg- jutalmazzuk Önöket, amiért azt az egész országban jólismert üzletet pártfogolják! Egy váratlan üzleti köcskét folytán most abban a helyzetben vagyunk, hogy ezeket az öltönyöket \$35 dollárért hozhatjuk forgalomba annak ellenére, hogy rendes áruk 45 dollár volna.

Helyi üzletünk ezekből az öltönyökből 325 darabot kapott. Mindegyik igen csinos és tartós kelmeből ké- szült, készítésük elsőrendű, fazonuk a legujabb divatu, a színek pedig éppen az őszi időnyre valók. Egy ölt- öny ár \$35.00 — a legnagyobb ruhaolcsóság, amit a mostani időnyben hirdettek.

Férfi corduroy nadrágok Megtakarítás \$1.50 Rendes ár \$6.50 most \$5.00

Goodlow's Good Clothes

Férfiaknak és fiatal embereknek. Cleveland: 503-505 Prospect Ave. Akron: 124 So. Main Street Youngstown: 107-109 W. Federal St. Szombaton este 6 órakor zárunk.

REGÉNY

A SERPOLETTE

(2-ik folytatás.)

— Azt te nem fogod megteni — mondta remegő hangon, amelyről nem lehetett tudni, a fenyegetés. — Nem akarom megérni, hogy te is tétlen áll- va könyörögj előttem, hogy fo- gadjalak vissza: mint Vladimir, az őz hajával. Te azt nem fo- god megteni.

— Ah, — felelte Péter her- ceg — megteszem. En nem va- gyok romlott és léha élvező, mint Vladimir. En boldogan dobok el mindent és vissza so- hasem kívánok majd semmit. Mert ez az állapot nekem gyü- löletes és az ittmaradás az szen- vedés.

A király ekkor egészen közel lépett hozzá. Halvány arcába egy vérhullám szökött fel és felemelt keze remegéit! — Hát azt hiszed, — kérdez- te reszkette, — hogy nekem csupa gyönyörűség itt marad- ni! Péter herceg meglepetve bá- mult rá. A király szája vonag- lott és lehunyt szempillái re- megtek mintha kőmennyek re- tegették volna maguk mögött. Vékony fehér kezét rátette a Péter herceg karjára és a vé-kony fehér kéz úgy szorította át a herceg karját, mint egy vasgyűrű.

— Hát te is azt hiszed, — mondta reszkette — hogy ne- mond jó itt! Ridegnek lenni! Kérészeket megtagadni! Nem szeretnék én is jobban elmenni a ligur tengerpartra egy villá- ba a hegyoldalon, lejárni a ten- gerhez és egész nap nézni, amit a gyermekeim játszanak a ho- mokban! Péter herceg megdöbbenve hallgatott. Soha ilyen lázas sza- vakat senki a királytól még nem hallott, soha senki nem is sejtette, hogy a király nem él- vezi az uralkodást, hanem szen- ved tőle. De akkor miért...? De akkor hogyan...? Száz ké- rdes rajzott fel az elméjében; és még mielőtt végig gondolhatta volna őket, már meg is kapta rájuk a választ.

A király néhány heves léleg- zetet vett, azután felemelt ki- piprult fejét, és lesütött szeme most egyszerezre felnyitott. Aranybarna, nagy, buszeme mélyen fényesen világító lán- golás gyulladt ki. — Amit eszelezzünk, — mond- ta csendes áhítattal — azt is- ránk akarattól fesszük. Egy rajongó mozdulattal ki- tárta a karját, mintha monda- ni akart volna még valamit. De nem szólt. A karját lassan, szinte szegyenkezve leeresztette, a pirosság eltűnt az arcáról; az arca az a fáradt viasz-arc lett, amely a vasoránál volt, szempillái fáradtan készültek leereszkedni és aranybarna szemében kis szikrák sziporká- zott szét a rajongó, világító tűz. Ugy látszott, szegyenke- zve és fáradtan egészen elhal- gat: úgy látszott, szótlanul meg- fordul és kimegy; már indult kifelé, de az utolsó másodper- ben még visszafordult, hogy egyetlen sötét szóval befejezze a mondanivalóját.

— És aki a helyét elhagyja, — mondta mozdulatlanul, hal- kan és komoran — az Isten el- len vétkezik. Azután megfordult és kiment. Péter herceg megdöbbenve bá- mult utána és minden lélekje- lenlére és minden energiájá- ra szükségére volt, hogy megtud- jon modultni és hogy a pálmá- díszes fülkét rígtön utána el- hagyja. A társaságnak odakint felesleges rögtön megtudnia, mi volt a beszélgetésük eré- ménye. Kiment a terebe, elvegyült az emberek közé, nézte a ki- rályt, akinek a sápadt arcáról ismét nem lehetett semmiféle indulatot leolvasni, és igyeke- zett elfogulatlanul megfigyel- ten beszélgetni azokkal, akik elébe akadtak. De a leane volt zavarva és fel volt zaklat- va. Hát ez is lehetséges? Hát van ember még, aki ezt a pri- mitív istenhitet hordozza, ma- gában! És nem azért hordja, hogy másokra hasson vele, ha- nem féltetlen, szegyenletlen és titokban minden bajának ez a megnyugvás és minden csele- kedetének ez a magyarázata. Hiszen az ilyen ember nem is lehet igazi bizalommal és olyan fajtájú ember iránt, mint ő, aki szabad minden lelki babo- nátlól és aki felemelt fejjel né- szembe az univerzum minden titkával. Nézte a királyt: a sá- padt arca megint fáradt és mozdulatlan. Sápadt és fáradt

Holland-America Line

Duplicavány hajok indulás. Rotterdam Okt. 2. és Nov. 6. Rotterdam és Noordam Okt. 13. és Nov. 17. Rotterdam és New Amsterdam Okt. 19. Rotterdam és Ryndam Okt. 27. HAMBURGEE

Eme hajóknak kényelmes 3-ad osztály berendezése van és az utasok egyenesen HAMBURGEE (Cuxhaven) lesznek száll- lítva a Holland America Vonal WARSZAWA felé.

CUNARD LINE S.S. SAXONIA

INDUL OKTÓBER HÓ 30-ÁN. KÖZVETLEN HAMBURG-BA. Harmadosztályu jegy ára \$120.00 és \$5.00 hadiadó. Keresse fel a közelben levő Cunard Line ügynökséget.

CUNARD LINE S. S. PANNONIA

Indul OKTÓBER HÓ 30-ÁN DUBROVNIK ÉS TRIESTBE. Harmad osztályu jegy ára \$125.00 és 5 dollár hadiadó. Keresse fel a közelben levő Cunard Line-ügynökséget.

FRENCH LINE COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE MAGYARORSZÁGBA

Havren át Gyors négygépés és Duplac- sarrú Hajók LA TOURAINE Szept. 28 SAVOIE Okt. 1. FRANCE Okt. 6. LORRAINE Okt. 15. Fovábbi hajóindulások később lesznek jelezve. A Csecho-Slovák kormány új utas- kól képviselője várja az utasok hajójuk megérkezését Havre-ban és azonnal utazási céljuk felé továbbítja. A francia vonal hajóin a Cse- cho-Slovák katonák ezrei utaz- tak a háború alatt minden baj nélkül. Jegyekért és árakért fordul- jon Társaság Irodájához, 19 State Str. New York vagy helyi ügynökséinkhez.

N.G.I. NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA LA VELOCE

NEW YORK-PHILADELPHIA-BI NAPOLI ÉS GENOVA FELÉ NEW YORK-PHILADELPHIA-BI TRIESTE GENOVA AT. Duca D'Abruzzi — Philadelphiatól Okt. 7. — New Yorkból Okt. 8. F. Palasciano — Philadelphiatól Okt. 30. Duca D'Aosta — Philadelphiatól Okt. 4. ITALIA AMERICA Society of Maritime Trade Inc. STATE STREET, NEW YORK.

LLOYD SABAUDO

3 State St., New York. Legközelebbi indulás New Yorkból dupla csavaru hajó RE D'ITALIA Okt. 30. PESARO Okt. 30. Direkt jegyek kiállíthatnak Magyarországon minden nagyobb városban. Harmadosztályu utasok bort ingyen kapnak.

Amerikába

akarja kizsárolni hozzártatóit, akkor szükséges, hogy a törvény által előirt okmányokat nekik beküldje, mert azok nélkül nem jöhetnek ide. En késszeggel megcsinálom a szükséges okmányo- kat részére és azokat a kellő felvilágosítással egyetemben be- küldöm hozzártatójának az országban. Irjon bővebb felvilágosítást a címre: MORRIS ENGEL, Bankár 129 Greenwich Street, NEW YORK, N. Y.

Hozzártatók kihozatala Európából

Hetenként a g y o b b csoportok érkeznek Amerikába, akiknek ügyeit mi intéstük el. Mi nem "nyilatkozatokat" iratunk alá, melylyel Ön nem ér célt. Nekünk három hivatalunkunk van Európá- ban, kik minden ügyben személye- sen járnak el és az utasok az ő felügyeletük alatt jönnek egész Amerikába. Kihozatali sikereinkről már sokan meggyőződtek. Kér- jen részletes felvilágosí- tást arról, hogy hogyan hozhathatja ide család- ját gyorsan, baj és kellemetlenség nél- küli. Ohazai ügye- ket elvállalunk s azokat euró- pai hivatal- zókaink p ontosan elintéztik. Bármily ügyben készséggel megadunk minden felvilágosítást. Irjon, vagy jöjün el személyesen a címre: HENRY C. ZÁRÓ, BANKÁR 39 Cooper Sq. NEW YORK.

PAIN-EXPELLER

Védőleg Reg. U. S. Pat. Off. Csak a háró a székletben.

Szabadság Sunday Magazine

Seregestől

érkeznek ismét új jövevények Amerika földjére. A világháború viharzása alatt szünetelt a bevándorlás és csak elvétve érkezett elszánt ember az Újvilágba, hogy "szerencsét próbáljon". Végetért a háború és meg sem száradt még a tinta a hatalmas békeszerződéseken, máris megindult a népvándorlás Amerika felé.

A háborúsújtotta, elszegényedett európai országok népe az Igéret földjét látja Amerikában és itt keresnek feledést, itt keresnek emberi életet, hosszú esztendőök kínos nyomorgása után.

A háboru-vesztes országok népe nem indult még meg, ő előttük zárva marad a szabadság földjéhez vezető kapu. De a jelen állapot nem tarthat sokáig. Rövidesen az Egyesült Államok is aláírja a békeszerződéseket és megszűnik az a lehetetlen helyzet, hogy békés időkben is "ellenséges idegenek" nagy csoportja él e földön.

És megindul majd az áradat a háboru-vesztes országokból is és napról-napra több és több ember kér beboesájtást a negyvennyolc állam országába.

Amerika szeretettel fogadja az új bevándorlókat. Az Egyesült Államok gondolkodó politikusai tisztában vannak azzal, hogy a legnagyobb és legértékesebb nemzeti vagyon nem az ország által felhalmozott szédületes pénzürtékü aranykészlet, hanem a munkáskezek munkája, a termelés hatalmas eredménye.

Mindenkit szívesen lát Amerika, aki dolgozni akar, aki hasznára akar lenni ennek az országnak. És a becsületes munka az a titkos jel, mely megnyit minden kaput, lepattant minden lakatot az érvényesülés felé vezető uton.

Ha váratlan

csapások érnek az életben, mindig gondolj arra a magyar mondásra, amely nagybölcsen azt állítja: "nem az a legény, aki adja, hanem az, aki állja." Az élet viharában azok érvényesülhetnek csak, akik megvetik lábukat és bátran néznek szembe minden veszéllyel, akik megérik ugyan a sors szeszélyes játékát, de a végső győzelem tudatában mosolyognak a legerősebb csapások nyomán.

Az élet nem egféb, mint küzdelmek szakadatlan láncolata. Még a kivételes kiváltságosak is ösmerik a sors sujtó kezét.

A legnagyobb vagyon, a legelőkelőbb születés sem mentesíthet senkit attól, hogy ugyanolyan könyörtelenül látogassa meg a szenvedés, mint a beteg nyomorgó munkást. És ebben a harcban a munkás az előny, mert nagyobb benne az ellenálló-képesség, mert megszokta már, hogy "állja az ütést" és ha kiállotta, talpra áll és elől-ről kezdi újra.

Az emberséges

világnézetnek ebben az embertelen küzdelemben, amely manap szerte a földkerégségen lefolyik, meghatározó mozzanata a szomorúság. Mindig voltak érzékeny lelkű emberek, akik a világ sorsát a szomorúság kíséretében nézték, de a szomorúságukat könnyebben tudták ellensúlyozni vidám emlékekkel, vig jelenségekben, örvendetes mozzanatokban bővelkedő jelennel, mint a mai ember, aki a szomorúsággal túl van halmozva. Az önzés, amely szétrombolja az otthon békéjét, a baráti kötelék erejét, a mely ledönti a trónjáról a szeretet árnyékát is, amely nemzeteket egymásra uszit, népeket egymás ellen kerget, a nemes gondolatokat és cselekedeteket a mocsárban fűrészi meg, s az aljasság uralmába szívesen beletörődik, az igazán emberséges világnézetet tekinti a legnagyobb ellenségnek. Az emberséges világnézet antithesis az önzésnek s mert keservesen kiélezettek az ellentétek, sátáni ellenfelét csakis a szomorúság tekintetével tudja végigmérni. A szomorúság részvétet jelent még az önzéstől elkábultakkal szemben is.

A minap egy öreg angol publicista hosszabb tanulmányt írt Lincolnról. Személyesen ismerte s a tapasztalatait a mélységes szeretet szavaiba gyömöszölte, hogy mennél szebben adózhasson a legemberségesebb amerikai emlékének. S a cikkében a többi között azt mondja, hogy Lincoln életének leghűségesebb kísérelője a szomorúság volt. Talán az egyetlen kimagasló államférfi, aki, minden alkotó és energikus volta ellenére, a nemzetek sorsának bizonytalan voltában az egyén sorsának bizonytalan voltát is látta. Nagy volt s a szomorúságba egyarányu volt a nagyságával. Amikor az északnak hárba kellett mennie a déllel, könnyezve gondolt azokra a fiatal életkekre, amelyeket a háború ki fog oltani. Érzékenysége olyan volt, mint a művészé s az őszinte művész csakugyan a legemberségesebb ember, mert akkor is szenved, amikor másoknak az embertelen környezetben még csak eszébe sem jut, hogy a szenvedés és szomorúság élő valami.

Mennyire kívánatos volna, hogy az emberség ezt a nagyságot is lássa Lincolnban. Mennyire kívánatos volna az emberséges világnézetnek a földtekén való szétágazása. Mennyire szükséges volna, hogy ebből a világnézetből következetesen az emberségnek fájjon a silány sorsa s csakugyan arra törekedne, hogy azon változtasson. Valóban kétségbeesjtőnek kellene gondolni a jövőt, ha vigasztalanul nem gondolnánk arra, hogy vannak olyanok is, akiknek emberséges világnézetük van s a kik ennek a magját elszórják a jövő nemzedékének a lelkében is.

Farkas Pál:
A primadonna
Elbeszélés

CSAK családi vacsorák ne volnának a világon. Igazán nem értem, mama, hogy miért kellett mindenáron ide jönnünk.

— Ugyan, Stefi. Az unokanővéred eljegyzésén csak ott lehetsz.

— Unokanővérem — unokanővérem! Háromszor sem beszéltem veled az életben. Undorodom ettől az egész népségtől. Kopottak, szürkék, unalmasak és kicsinyesek. Ebben a hában türethetetlen szappanszag van.

— Egy-két órára azért barátságos lehetnél velük.

A beszélgetők időközben felértek a negyedik emeletre. Egy pillanatra megálltak, hogy lélekzetet vegyenek, csak aztán keresték meg a folyosón a lakás számát. A folyosó hosszú volt és valami nedves piszkosság áradt ki belőle, odalenn az udvaron egy petróleum lámpa égett, annak a világa pislogott fel. A lépcsőházban gáz is volt, egy-egy láng mindegyik emeleten. Stefi összerázkódott.

— Brr! Meghalnék, ha ilyen helyen kellene laknom.

Stefi a "Stella"-színház fiatal művésznője volt, az arcképet pedig a főváros közönsége olyan jól ismerte, mint a miniszterelnökét. Mert Stefinek szokatlan mámorító, enyészetele sikerei voltak, olyan sikerei, amilyenekből nálunk csak az operett-primadonnáknak jut ki. A pajkos jókedv, amelyvel este-kint ott bémolt a színpadon, megrészegette a nézőket. Ez Stefi mindenképp mellett még tisztességes volt, igazán tisztességes, legalább mindenki így tudta. Nem csoda, ha elkényesztették.

Ha most el kellett jönnie az unokanővére eljegyzésére a Külső vadász-utcába.

Becsengettek. A kis, homályos előszobában Janka mamája hangos örömmel borult a nyakukba. (Az unokanővért Jankának hívták.)

— Csakhogy eljöttetek.

A lakásban vagy huszan lehetnek. Csupa rokon. A végégyen azonkívül elhozta a legjobb barátját is, Barna urat, akivel együtt dolgozott az adóhivatalban. Barna ur, érezte az este ünnepélyességét és egy vadonatúj Ferenc József-kabátban jelent meg. A Ferenc József-kabátjának köszönhető, hogy Stefit ő vezette asztalhoz.

A művésznő ott ült a hálszobából átalakított ebédlőben és szomorúan nézte a hideg tokot, amelyet elébe tettek. Nem emlékezett esetre, hogy valaha ilyen rosszul érezte volna magát. Később mégis odafordult a szomszédjához. Az arcán ekkor már ott ült az a gépies mosoly, amelylyel fegyelmzett primadonna-arcidegek mindent leplezni tudnak.

Barna urat a mosoly egy kis szavára hozta.

— Régi tisztelője vagyok nagysádnak, — mondotta aztán merészen.

Stefi kedvesen mosolygott.

— Oh, Istenem. Igazán tetzem magának a színpadon?

— Maga az egyedüli nő, akinek a színpadon jogosultsága van.

Stefi szerényen tiltakozott.

— Oh dehog, dehog. A többiek is nagyon szépen játszanak.

— Én csak magát látom, — mondotta Barna ur. Most egy kis vörös bort is megivott, attól nagyon melege lett. — Valahányszor csak tehetem, mindig megnézem magát. Ott ülök mindig az első emeleten, a hatodik sor szélén.

— Igazán? Akkor majd mindig odanézek.

Barna ur fülét pirult.

— Nem fogja elfelejteni?

— Csaei. Már hogy felejteném el? De ne legyen ilyen szótalan. Beszéljen valamit saját magáról. Mondja, micsoda maga?

— Én — én egy nagyon szürke pályán vagyok. Az adóhivatalban dolgozom.

— Az adóhivatalban? Milyen érdekes. Akkor ugye, nagyszerűen tud számolni?

— Oh, szóra sem érdemes. De mondja, igazán érdeklik ezek az unalmas dolgok?

— Eugem minden érdekel, ami magára vonatkozik.

Ha Barna ur valaha életében már beszélt volna primadonnával, tudta volna, hogy mindaz, amit Stefi mond, körülbelül annyit jelent, mintha az időről vagy a hideg tokról beszéltek volna. De ő még sohasem beszélt primadonnával és csak igen ritkán ivott vörös bort. És éppen ezért éjjel egy órákor olyan kedélyállapotban távozott az estélyről, amelyet eddig nem ismert.

Az adóhivatalban egy idő múlva megállapították, hogy Barna Tamás megbolondult. Olesó, de rikító nyakkendőket visel, a déli-éltői sörét pedig nem issza meg, ellenben minden este ott ül a "Stella"-színházban. Harman is látták, különböző estéken ugyanannál a darabnál. Világos, hogy megbolondult.

A kollégák egyelőre tévedtek, Barna Tamás még nem bolondult meg. Leiki állapota azért még sem volt irigylésre méltó. A városban mindenütt azt beszélték, hogy az ünnepelt primadonna a közel jövőben visszavonul a színpadtól és egy ismert festő neje lesz. Barna látásból ismerte a festőt is. Híres nőhódító híreben állott, tömör, bronzszínű profila pedig mindig gyakrabban jelent meg Stefi párhelyében. Azt beszélték, hogy Stefi tisztára elveszítette az eszét és bolondul szereti Csáthot. A festőt Csáthnak hívták.

Barna ez időben sokat sétált. Hivatalos órák után kiszökött a szigetre és óráig elkódorgott a hársak alatt. Minden reggel elhatározta, hogy kiveri fejéből azt az ostobaságot. Aztán egész nap ismét Stefire gondolt. A leány

De az a gondolat, hogy más valaki állandóan a közelében lehet, hogy talán csokolja, öleli is, ez a gondolat dühbe hozta. Ilyenkor fantasztikus terveket kovácsolt. El fog menni Stefihez és beszélni fog vele. Vagy még jobb, írni fog neki. Naponta két-három levelet is megirt, tüzes és megindító leveleket, de természetesen egyiket sem küldötte el.

Egy tavaszi estén aztán találkozott Stefivel. Ismét a szigeten kószált, a nagy fák alatt már lassan szétterjedt az alkony és Barna hazafelé indult. Eppen a nagy fásor végére ért, amikor hirtelenül szembe állott Stefivel.

A leány is egyedül sétált. Az arca kedvetlen volt mereven nézett maga elé és csak akkor vette észre Barnát, amikor az már harmadszor köszönt. Az első pillanatban értelmetlenül bámult rá, látta, hogy nem ismerte meg.

— Nagysád már talán nem is emlékezik reám, — dadogta Barna. — A Janka esküvőjén...

A primadonna arcán ismét megjelent a gépmosoly.

— Oh persze. Hogyne emlékezne. Hiszen olyan kellemes este volt.

Szózatlanul mentek egymás mellett egy ideig.

— Nagysád rosszkedvűnek látszik, — jegyezte meg Barna.

— Én? Ó dehog. Miből gondolja?

— Az arca elárulja. És azután — az ember megéri az ilyesmit.

A leány felkacagott. Kellemetlen kacaj volt.

— Ne mondja. Hát maga csak ugyan még hisz abban, hogy az emberek érznek?

— Nem tudom, hogy mások érznek-e — mondotta Barna egyszerűen. — De én érzek és minden érzésem a magáé.

A következő pillanatban már megjött a saját vakmerősége miatt. De a hangjában volt valami meleg közvetlenség, amely Stefit meglepte és kellemesen érintette. A melegség jól esett neki. Kissé elgondolkozott.

— Elhiszem. Maga jó fiúnak látszik. Maga ugye, nem fog soha senkit sem gyötörni, senkit sem kigunyolni, senkinek a gyöngédségével visszaélni?

Az utolsó szavaknál már a szenvedély fölülkerekedett benne. Barna egy pillanatig csodálkozva,

gosan. Voltaképpen nem is kérdezte, csak önkéntelenül kimondotta a nevet, amelylyel már hetek óta foglalkozott.

A leány megállott. Arcán most szinte pir volt, a szenvedély és a harag pirja.

— Ne említse azt a nevet. Gyűlölöm azt az embert, — érti, gyűlölöm. Ne említse előttem.

Barna lelkében csodálatos emlékek ébredtek fel. Valaha régen ő is olvasott lovagtörténeteket. A lovag megjelenik és megbosszulja a királyleányon ejtett sérelmet. Igen, igen, ez a találkozás nem volt a véletlen műve. A végzet beavatkozott az ő javára — és neki nem szabad elszalasztania az alkalmat, akkor mindent nyerhet — mindent. Nagyszerű, színpompás szavakat keresett, de csak annyit mondott:

— Nem merem elhinni, hogy az az ember megmerte volna sérteni nagysádot.

Stefi ismét felkacagott.

— Maga még nagyon naiv, édes barátom. Egy színésznőt megsérteni — de nagy dolog! Igen, ha legalább szeretője volna, aki megvédje. De egy magányos, védtelen nő, akinek nincsen senkije, azon mindenki gázolhat.

Barna keze ökölbe szorult.

— Az majd elvállik, — dörmögte maga elé.

Stefi kezét nyújtott neki. Az előbbi nagy fölindulása már elpárolgott.

— Maga jó fiu, — mondotta még egyszer. — Szép volt, hogy elkísért. De most haza kell sietnem. Isten vele.

Barna Tamás azon az éjszakán elhatározta, hogy le fogja ütni Csáthot. Le fogja ütni, mint egy veszett kutyát. Megérdemli.

Másnap reggel elment a hivatalba. Mialatt a számokat rótta, egyre Csáth járt az eszébe. Le fogja ütni, Stefi meg fogja látni, hogy védtelen művésznőket sem bántalmazhat senki sem büntetlenül. Arra, hogy voltaképpen mi történt a kettő között, nem is gondolt ő csak azt érezte, hogy egy nagy bünt kell megbosszulnia. Le fogja ütni Csáthot. Azután megverekszik vele, vagy becsújják — mindegy. A fődolog, hogy Stefi megkapja az elégtételt. És pedig ő tőle kapja meg.

Délután egy vasboxert vásárolt. Egy kemény, négy-gyűrűs vasboxert. Azzal fogja leütni Csáthot.

Este elment Csáth műterme elé és várt. Előbb vagy utóbb haza kell jönnie. A festő sokáig késett. Az eső is megeredt, aztán ismét elállott. De Barna nem mozdult a helyéről. Várt.

Réjfel felé egy kocsi robotott a csendes utcán keresztül. A műterem előtt megállott. Ez ő.

Barna ökölre szorította a boxert. Most már azt is tudta, hogy mit fog a festőnek a szemébe vágni. Csak ennyit: — Egy védtelen nő helyett. — Aztán leüti.

A festő csakugyan kiszállt a kocsiból. De nem jött egyedül. A kocsiból egy nőt segített ki, aztán idegesen kutatott a kapukules után. Barna még mindig az árnyékban állott. A gázlámpa fénye most egy pillanatra reáesett a nő arcára. Barna azonnal megismerte. Stefi volt.

A festő időközben megtalálta a kulcsát és a pár besurrant a kapun. Barna Tamás pedig ott állott a sötétben és mereven utánuk bámult.

KÖD

IRTA:
SZALAY FRUZINA

A szívem fáradt és beteg
— Kód üli meg a kerteket.
Hol az én kertem, merre van?
Eltűnt a ködben nyomtalan.

Illatos rózsát szedtem én
Ragyogó május reggelén.
Hol az a reggel, merre van?
Eltűnt a ködben nyomtalan.

Kód üli meg a kerteket,
A rózsák mind, mind elvesztek,
És aki szedte, merre van?
Eltűnt a ködben nyomtalan.

olyan becsületesen nézett rá, olyan kedvesen, őszintén beszélt vele: ez csak nem lehetett komédia? Persze, azt belátja, hogy ő — Barna Tamás — nem való hozzá.

ijedten nézte. Aztán eszébe jutottak a pletykák. Nem akarta kimondani, de a festő neve önkéntelenül is a nyelvére tolt.

— Csáth? — kérdezte félhan-

SZE

Hiába, mi lehet letagult Államgyon rossz. Hogy menni mi se igaz. New York városrendes York buszok engedni magán. Most az ropolis is kerek. Tekintette rosszak a lennek is rosszul meg értelmében.

szorult a front porostelen volt Central Park. A Central zonyos rész kéré, a he rül.

Azok, akik la, hogy a lakik elega oldaldon, van az eszt az egészben a szerelem szigetre, me ban egy volna létesít francia ne adni, ezt: Ebben a ügyben a ható vizsgá lentés a Central Park szében több napszállta den egyébb Megvárják szálltát a s addig mara a romantiku

Igaz, van ban, akik ják a Rive szállt a na hogy keble a tenger s át és a tö kevesebben lesznek azok ba mennek. Persze, relmi úgyne humoros ol rend éber a különböz helyeket ké vekkel illet ik helyet

SZERELMESEK ROSSZ VILÁGA NEW YORKBAN

New York városában épen olyan rosszak a lakás viszonyok, mint máshol az Egyesült Államokban. — A rossz lakásviszonyoknak az a következménye, hogy az ifju lányok és ifju emberek nem üzhetik kényelmesen a szerelem művészetét. — Most már nem a parlorban, hanem a parkban udvarolnak az ifjak.

Hiába, most már végleg nem lehet letagadni, hogy az Egyesült Államokban általában nagyon rosszak a lakásviszonyok. Hogy mennyire rosszak, azt semmi se igazolja jobban, minthogy New York is ezt jelenti. Pedig városrendészeti dolgokban New York büszke szokott lenni és nem engedi magát a többiektől lepipálni. Most azonban már ez a Metropolis is kénytelen beadni a derekát.

Tekintettel arra, hogy ilyen rosszak a lakásviszonyok, a szerelmeknek is rosszul megy. Annyira rosszul megy, hogy a szó szoros értelmében hajléktalan lett. Ki-

alagutjára, a másikat a "Szerelmesek fészke"-nek, a harmadikat "Madarak buvóhelyének."

Az anyáknak, persze, nem valami jól esik a dolog. Ők jobban szeretnék, ha a kis Willit nem kellene mindég elküldeni a Lucille után, vagy a Mary után, ki a Central Parkba, a laguna közelébe. Elérkeznek azonban a vacsora ideje, a Lucille, vagy a Mary sincsen odahaza, a lakás a Columbus Circle-től északra fekszik, a mama felszólítja tehát a fiu magzatát, hogy menjen el a Central Parkba, a laguna közelébe és keresse meg a Maryt, vagy a Lucillet. Megmondja a Willinek a

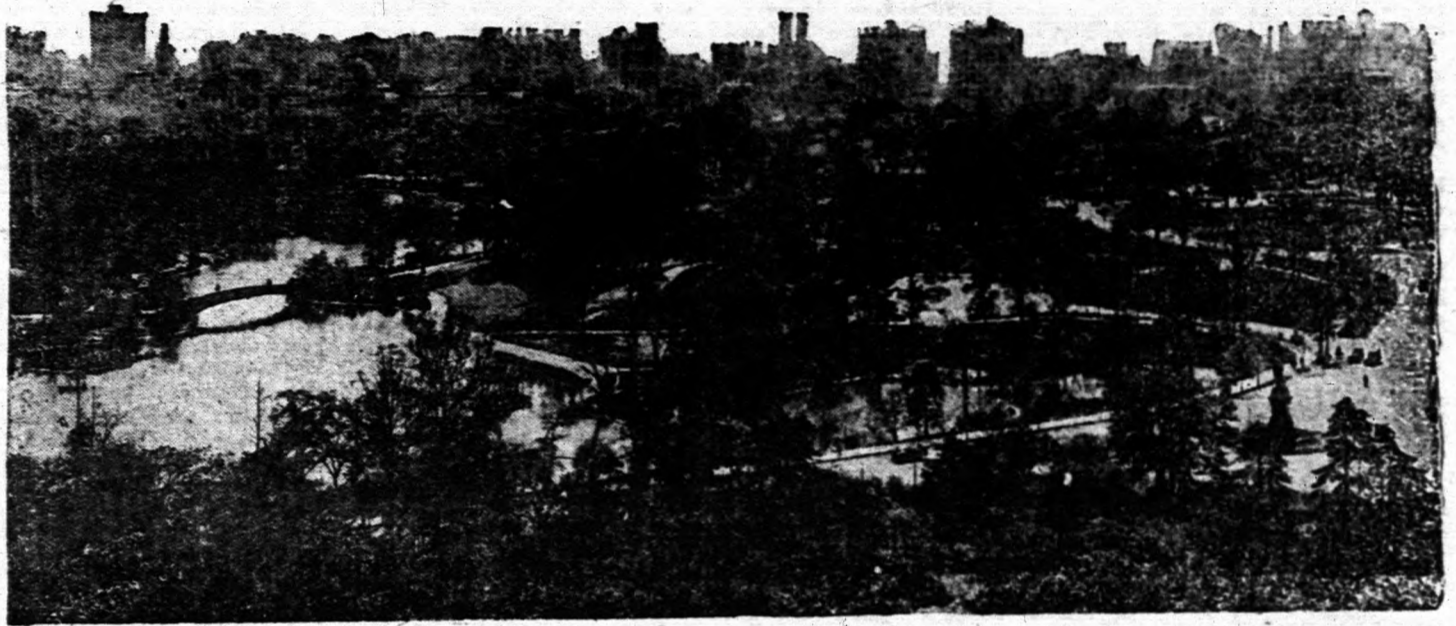
ritka a nyilvános parkban ma New Yorkban, de még az sem, hogy ifju hölgyek a barátaiknak és a barátjaiknak partyt rendeznek. Azt a partyt, amit ezelőtt odahaza rendeztek a parlorban, most a nyilvános parkban rendezik. Még lampionokat is visznek magukkal.

Sőt az sem ritka, hogy a közelben lakók az öreg családi gramofont is kicipelik.

A múltkoriban a detektívek megrédolták ezt a kerületet, ami körülbelül hat blokk hosszúságú és ugyanannyi szélességű felel meg. Nem kevesebb, mint háromszáz párt találtak a bokrok között és a különböző padokon. Minden

feljöttét és pírulva fordulnak el, ha automobil, vagy lovas ember közeledik...

Mint már említettük, a rendőrség nemcsak, hogy nem jár el a szerelmesekkel szemben, de meg is védi őket. A rendőrségen is vannak emberséges gondolkodású emberek, akik azt mondják, hogy a szerelmesek nem rosszaságból nézik egymás szemét a parkban, hanem szükségből. A rendőrségen is nagyon jól tudják, hogy egy fiatal lánynak, aki talán egész nap dolgozik, valami szórakozásra van szüksége. Hazamegy a munkája után, haza, egy megiehetősen piszkos és tulsufolt lakásba,

szorult a parlorból, sőt még a front porosról is kiszorult, kénytelen volt elbujdosni a parkba. A Central Parkba.

A Central Parknak is egy bizonyos részére, a laguna környékére, a hetvenkétedik utca körül.

Azok, akik tudomást vettek róla, hogy a szerelem többet nem lakik elegáns palotákban a west oldalon, vagy butorozott szobában az easten, azt mondják, hogy az egészben csak az a kár, hogy a szerelem nem költözött el egy szigetre, mert akkor New Yorkban egy városnegyedet lehetett volna létesíteni, aminek gyönyörű francia nevet is lehetett volna adni, ezt: "Isle D'Amour."

Ebben a lakás nélküli szerelmi ügyben a rendőrség legutóbb beható vizsgálatot tartott és a jelentés arról számol be, hogy a Central Parknak az említett részében több szerelmes gyűlést napszállta után, mint a város minden egyéb részeiben összevéve. Megvárják a prózai napnak a lezártát a szerelmesek és legalább addig maradnak a parkban, míg a romantikus hold fel nem jön.

Igaz, vannak még New Yorkban, akik még most is frekventálják a Riverside Driveot, ha lezárt a nap és feljött a hold, hogy kebledre borulva hallgassam a tenger felé siető habok susogását és a többi. Ezek azonban mind kevesebben lesznek. Egyre többen lesznek azok, akik a Central Parkba mennek.

Persze, ennek a szomorú szerelmi ügynek megvannak a maga humoros oldalai is. A humort a rend éber őrei képviselik, akik a különböző, bokros és árnyékos helyeket különböző esztelen nevekkel illetik. A rendőrök az egyik helyet elnevezték "A babák

mama, hogy jól nézzen meg minden padot, jól, de jól benézzen minden bokor mögé, mert máskülönben nem fogja megtalálni a Maryt, vagy a Lucillet. És a mamának igaza van. Jól be kell nézni a bokrok mögé, mert sokan vannak a szerelmesek és sűrűn a bokrok. És Willi jól teszi, ha korán indul el, mert a lagunát megkerülni annyit tesz, mint öt mértföldet gyalogolni.

Tagadhatatlan azonban, hogy a Central Parknak ebben a részében gyönyörű helyek vannak, ahol igazán nagyszerűen el lehet bujni, ahol valaki a szó szoros értelmében a szabad természetben heverhet. Egy szerelmes pár elüldögélhet egy öreg tölgyfa sűrű lombzata alatt, elandaloghat, elutoghathat egymásnak mindazt, ami a szívet nyomja és nem is sejtik, hogy husz lépéssel mellette egy másik pad áll, ahol ugyanilyen szerelmes pár ül, aki ugyanazokat a szavakat mondja, mint ő. És mind a két pár meg van győződve, hogy egyedül van az egész parkban, a csillagos ég alatt nincsen senki más, aki hasonlóképpen érezné, mint ő.

És, mint fentebb már említettük, az egésznek a rossz lakásviszonyok az oka. Ezért van az, hogy az idej nyáron — ezt statisztikai adatok igazolják — sokkal több szerelmes fordult meg a Central Parkban, mint az előző nyáron, vagy akármelyik előző nyáron.

A szülőknek nem megy olyan jól, mint kellene. A szülők ennek következtében kénytelenek voltak kisebb lakásokba hurokolni. Ezekben a kisebb lakásokban pedig nincsen elég hely arra, hogy a Lucille, vagy a Mary a szerelmi inklinációjának hódoljon.

Nemcsak a szerelmeskedés nem

egyes pár roppant meg volt ijedve. Minden egyes esetben kijelentették a fiatalok, hogy odahaza nincsen elég hely, hát nem tudtak otthonmaradni és beszélgetni. De, szemmel láthatólag, nagyon meg voltak ijedve. A detektívek nem bántottak senkit, mert utasításuk volt a főkapitánytól, hogy hagyják békében a fiatalokat, hiszen nem csinálnak semmit, csak abban az esetben tartóztatson le valakit, ha azt látják, hogy az illető megsérti valakiket a törvényt. A detektívek azonban nem találtak senkit, aki megsértette volna a törvényt.

A szerelmesek mulatságát a Central Park kellős közepén néha ugyan elrontja az, hogy az arra haladó automobílok az első lámpájukból hideg, kellemetlen fényt vetítenek rájuk. A szerelmesek ilyenkor pislognak, kapkodják a fejüket és rosszakat kívánnak az automobil vezetőjének.

Ennek a helynek a közelében van egy szálloda. Ennek a szállodának a tetejére nemrégiben egy villamos hirdetési táblát helyeztek el. A hirdetési tábla fehér és hatalmas villanykörtéi igen indiszkréten világították meg napokon keresztül épen azt a helyet, ahol a szerelmesek tartózkodni szoktak. Három napig tartott ez a kellemetlen állapot. A negyedik nap reggelén a szálloda igazgatója rózsaszínű és illatos kis levelet kapott, persze, névtelen levelet, amelynek írója arra figyelmeztette a szálloda öreg igazgatóját, hogy egyszer volt ő is fiatal, hát mit akar, mért nem engedi a fiataltságot nyugodtan mulatni?

A lagunán keresztül van egy kis híd, amely különösen kedves a szerelmeseknek. Ezen a hídacsán szeretnek álldogálni és nézni a naplementét, vagy a hold-

sötét, kanyargó lépcsőn jut fel oda, nincs a lakásban levegő, ennek a szegény fiatal lánynak legalább egy kis levegő kell és romantika kell, hangulat kell egy kis szerelem, egy kis holdvilág — legyen valamije amire emlékezzen, ha öreg lesz.

Ezért nem csinálnak a szerelmesek ellen semmit.

Az egyik rendőrmester mondta többek között:

— Ne tessék azt hinni, hogy a new yorki lányok rosszak. Csak nagyon rossz helyzetben vannak szegények. Mit csinálhatnak? Megfigyeltem, tíz lány közül kilenc munkába jár nappal. Este meg kimegy a best fellowjával. Hát tessék elhinni, ha nekem látnom lenne, nem bánám, ha ugyanugy élne. Inkább járjon nappal munkába és este menjen ki a parkba egy kicsit szórakozni, mint hogy nekem egész délelőtt az ágyban hanteregen, aztán kimenjen valamelyik nyilvános fürdőbe és egész nap olyan ildomtalan fürdőruhában lógjon, mint egy Aphrodite.

És a rendőr ezt az utolsó szót nagyon mérgesen mondta.

Amerikai ez a felfogás, tipikusan amerikai, de egészen — meg aztán: másképp ugysem lehet elintézni.

A parkban este, ha nincsen holdvilág, ott ülnek a sötétben és bámulják a nagyszerű fényt a Fifth avenue felett, nézik a csodapalotákat, amelyek ilyen estéken berlenyulnak az égboltra és a szerelmesek ilyenkor egymás vállára borulnak és hangtalanul is egyforma gondolatokat szólnak.

És álmodnak és várnak és remélnék és életük legszebb, legszentebb idejét élik.

Volna valakinek szíve megzavarni őket!

A BOLYGÓ

A NÖVEREMMEL már idetova egy óra óta leskelődünk a kapuban. Ha valamelyikünk be is szaladt a házba, a másik hűségesen ott maradt előrsnek. Egyszerre csak a hugom lelkendezve szaladt be értem:

— Jönnék!
Hanyat-homlok rohantunk ki a házból. Még nem láttunk semmit. De a Simonyi-ut felől trombitaszó harsogott. Lélekzetfojtva figyeltünk abba az irányba. És néhány pillanat múlva ütemes patkócsattogás zajlott a kövezeten és kibontakozott a hatodik huszárszázad körvonala az ut fái között.

A trombitaszó elhalt. Most a katonák dalra gyújtottak. A mi szívünk repesett a gyönyörűségtől.

Ahogy közelebb jöttek a lépésben is poroszkáló lovakon, csakhamar kivettük a huszárszázad élén az édesapámat. Mögötte poros nótáfelhőbe burkolva a század. Harsogott, zengett az ének:

Páros élet a legszebb a világon.
Párjával él a madár is az ágon.
Nem bánom én, akármit is beszélnek,
Eleresztém fülem mellett a szélnek.
Épke szellő ragadd el,
Bánatimat tagadd el,
Páros élet a legszebb a világon.

Az apám mereven ült a lován, nem nézett se jobbra, se balra, a széles, kosaras markolatu kinyitott kardja villogva pihent a vállán. A Bolygó kényesen táncolt alatta, a lábait úgy rakta, mint egy rátartós kisasszony. Az apám nem törődött azzal, mi történik alatta, mögötte, nézett mereven előre és valami hallatlan fölényesség volt az egész tartásában. Akár egy kispisten.

— Ááááá!
Hosszasan, elnyújtva hangzott a vezényszó. A Bolygó megállott, mint a cövek. És mögötte megtorpant az egész század, lovak ficsákolgáltak, tarsolyok zörögtek, csákok billentek előre, de csak egy pillanatra. Aztán mély esőnd lett. A század oldaláról előrugtatott Kottász Ede főhadnagy és villogó karddal tisztelgett az apám előtt. Az apám kardja feleletlenül suhogva villant meg a levegőben és pár kemény szót mondott. A főhadnagy újra tisztelgett, aztán rövid vágatában a század élére lovagolt és vezényelt:

— Hatodik század — indulj!
Elindultak az izzadt lovak, hátukon a poros huszárokkal. És a Péterfia-utca távolába vészett a nótá, mint ahogy porfelhőbe tűntek a mozgó, piros csákok, a zöld tölgyfalevelekkel:

Szederfa indája felfutott a fára. Minden kis barna lány vigyázzon magára
Vigyázzon magára, a mai világba.
Hogy meg ne csalja őt a kedves babája.

Kitárult a nagykapu és az apám belovagolt az udvarra. A kantárszárát odadobta a lóapólónak, ő pedig bement a belső szobába. A legény várta már friss vízzel, kefével, az édesanyám meg omlás fépértős pogácsával és szilvóriummal. Mi pedig ujjongva és táncolva kísértük a Bolygót végig az udvaron az istállóba.

A Bolygó! Ez volt a mi büszkeségünk. Gyönyörű sötétpéj ló volt, fehér csillaggal a homlokán. A sörényébe — az akkori divat szerint — piros pánthírát font az édesanyám. A kigyósi Wenckheim-ménésből vette az apám háromszáz forintért. Kedves, jóindulatú paripa volt, nyugtalanul ficáncolt, ha meghallotta valamelyikünk hangját, röhögött, ha bementünk az istállóba és kapált az első lábával. Finoman, szinte gyöngéden vette el a kifeszített apró tenyerünkről a cukrot és ilyenkor furesán villant meg rózsaszínű, feketepettyes inye és a sárgás fogsora.

Csutakoljatók meg a Bolygót. Holnap, holnapután pihenjen. A Rigóra ülök.

Miért? — kérdezte az édesanyám.

Holnapután jön a király.

Akkor már lobogódiszt öltött az egész Debrecen. Várták a királyt, aki meg is érkezett a kellő időben. A harangok zugtak-kongtak, egetverő éljenzés hangzott, morajlott, harsogott a vasúti állomás felől. És a kövezeten, melyet sietve raktak le a királylátogatás hírére a talján kőművesek, lassu ügetésben kocszított végig első Ferenc József a város sallangos, ötfogatán. Lisztiskék tábornagyai uniformisban volt és sűrűn szalutálva fogadta az alföldi magyar nép hódolatát.

Az apám, — emlékeznek még erre Debrecenben, — ott lovagolt a király-vívó hintó előtt, a Bolygón. A csákója rohamszija körülszaladta a szép, szabályos arcát, melyet nem tudott elérteleníteni egy hatalmas dzsida-szurás. A fehérszemes, mentéje panyókára volt vetve és feszes tartással, nagy-szerű büszkeséggel ült a lovon. És a Bolygó! Még ma is azt kell hinnem, hogy a Bolygó tudatában volt annak, hogy a magyar király kocsija előtt viszi a gazdáját. En, aki a piac-utcaán egy akáca tetején kuporogtam, könnyes szemmel vallottam be magamnak, hogy nagyon büszke vagyok az apámra, rögtön ott, a reesező ágak között elhatároztam, hogy én is huszártiszt leszek, csak huszár és semmi más és képzeletben rögtön egy állást szereztem magamnak, amely állásban sohase lett volna más kötelességem, mint mindig, mindenütt panyókára vetett mentével és leeresztett rohamszijjal a király kocsija előtt lovagolni.

A király azután az apámat is megszólította. Jól emlékszem a kérdésre, mert hosszú ideig ezt játszottuk. A kérdés ez volt:
— Tető alatt van már az új kaszárnya?

A felelet pedig:
— Még nincs, felség.

A Sélley őrnagy gyerekei azt állították, hogy az ő apjuktól is ugyanazt kérdezte a király. De mi ezt nem hittük akkor sem és meg voltunk róla győződve, hogy a Sélley-gyerekek csak irigységből és vetelkedési vágyból költötték ezt a mesét.

A királylátogatást követő napon váratlanul begöszöntött hozánk Henneberg tábornok, az akkori lovassági felügyelő. Nagy tisztességgel érte ezzel a házunkat, mert Henneberg volt akkor a honvédszázados atyáistenem. Emlékszem, hogy kifutottam az utcára és a Ziffer fiuknak, a Bisotka gyerekeknek, meg Tóth Sándornak, a legkedvesebb pajtásomnak sietve elújságtam: ki a mi vendégünk?

Henneberg a lovakat kívánta látni. Az apám készségesen vitte le az istállóba, amely úgy ragyogott a tisztaságtól, mint a pesti virágzó terme, a ércehe-bál napján esti nyolc órakor. Friss alom volt a lovak alá rakva, a "strájják" sárga szalmával művésziileg befonva, a három ló fölött állottak a neveik fekete táblán, fehér írással: "Rigó," "Bolygó," "Huszár."

Henneberg megállott a Bolygó előtt.

— A Wenckheim-ménésből való?

— Igenis.

Szilágyi Dezsőről említek kuriózumként, hogy minden birájának a nevét tudta. Mi ez azokhoz az öreg huszárokhöz képest, akik bárhol az országban ránéztek egy lóra, már tudták, hogy kié volt, mit tud, melyik ménésből való?

— Nem adná el, kapitány-ur!

— Nem adhatom, tábornok ur.

— Ejnye, pedig éppen ilyen vágású lóra volna szükségem ... adnék érte ezer forintot.

Ezer forint! Nagy pénz volt az akkor ...

— Nem eladó, tábornok ur.

De bizony, a dolog mégis úgy fordult, hogy nemsokára eladó lett a "Bolygó." És mintha a családnak szerencsésül tünne volna el vele, a jókedv, a nyugodtság és gondtalanság.

Egy ifju huszártisztet helyeztek akkor Debrecenbe. Elegáns és szép fiú volt, abauji gentry. Csakhamar élénken foglalkozott vele az egész város, nagy kártya-esetákat vívott a kaszinóban, udvarolt a társulat híres szép művésznőjének, Záporkay Erzsinek, és a cigányok boldogan röhögtek össze, ha bement az Angol királynőbe és mindjárt cigányul beszéltek. Egyszer, későbbben fölkeresett bennünket, bevonultunk az apám szobájába és csak egyes

Elbeszélés -- Irta: FARKAS IMRE

mondásokat tudtam ellesni a beszélgetésükből:

— Kapitány uram, esedezve kérek —

— Nem tehetem —

— Az apám emlékére ...

— Elvem ellen van —

— Főbe kell akkor magamat lőnöm ...

A vége a tárgyalásnak az volt, hogy az apám aláírta az elébe tett váltót. És ennek az aláírásnak nemsokára az lett a következménye, hogy idegen, rosszul öltözött emberek jelentek meg nálunk, felírták az összes butorainkat, a nagyanyám ezüstszekrényét, a régi kedves zongorát, amelyet a Loschmidt és Schenek cég gyártott Olmützben, az anyám sirt, az apám káromkodott, mi gyerekek pedig félve bujtunk össze. És az apám eladta mind a három lovat, meg azt a parányi földcsékéjét valahol Nagybégányban és fizetett és fizetett, és ha élne, tán még ma is fizetne azért a szép abauji gentry-huszárért, aki olyan nagy kártya-esetákat vívott meg és olyan szép művésznőnek udvarolt ...

Azután nemsokára penzióba ment az apám, sokáig tartotta magát, ugyszólván egy napról a másikra tört le. A délceg lovastisztből beteges öreges kis civilember lett. Akkor mindenáron azt akarta, hogy belőlem is katona legyen. Már én akkor verseket kezdtem irogatni és jobban imponált nekem Reviczky Gyula, meg Vajda János, mint akár lovag Henneberg, vagy báró Fehérváry. Petőfi meg pláne jobban, mint maga nagy Napoleon. De az apám akarata győzött, fölhozott a Ludovikába, ahol az ő tisztességes katonai multjára való tekintettel, noha igen gyenge feleleteket osztogattam a matematikából, mégis csak fölvettek a felvételi vizsgán ...

Mentünk vissza a szállóba, végig a Kerepesi-úton. Akkor egyszerre csak föllázdott bennem valami, semmi kedvem nem volt ott maradni, a fehér, kopár, kaszárnyafalak, a szigorú bakák között. Könyörgésre fogtam a dolgot. Az apám megrendülve hallgatott. Jó ember volt, nagyon szeretett engem és csak a legjobbat akarta. Sehogyse ment a fejébe, hogy az ő fia nem akarja folytatni az ő szép, színes életét. Nem akar tölgyfalombbal ékesített, pirosesákos, magyar huszárok élén lovagolni. Iró szeretne lenni. Iró. Skribler. Talán ekkor vált semmivé a legkedvesebb álma.

Szomorúan baktatótt mellettem a széles aszfalton. Egyszerre megállott, kiegyenesedett. Reszkető kézzel mutatott a kocsintra. Nagy zaj, robogás, túlköles. Egész kocsisáradat tódult a keleti pályaudvar felé.

— A Bolygó!

Csakugyan ott cammogott, lassu, fáradt ügetésben, egy ütökopott sárga konfiis elé fogva, az apám híres lóva. A fehér folt, még ott volt a homlokán, de ő maga lompos volt, sáros, rajta éktelenkedett a téli szőre. A koccos sörénye rendetlenül, jobbról-balról hullott a nyakára.

Az apám sokáig állott rosszul szabott civil ruhájában, fejbujjára tolt puha kalappal, megrokkadt vállával. Az esernyő, amit haláláig úgy fogott, mint egy kardot, reszketni kezdett a kezében.

SEM

Mi történt Pekinben

Kínai tudósok.

Egy amerikai ...
esztendők óta Kínában ...
amerikai nyelv ...
hiánya ellenére ...
sajátította a kínai ...
régiben vendégek ...
détet kapott az ...
Államokból ...
természetesen nem ...
kelték Kínában ...
Yorkban vagy ...

Baldridge
-CHU-FU-

bán szerzett? Hirtelen ...
amelyek az amerikai ...
gum kitűnő íz ...
hatásáról akarták ...
kínai publikumot ...
zobb amerikai ...
detési plakátjait ...
zetődő öndicséret ...
Az utca sarkon ...
Galmasabb helyek ...
ugy tolongtak ...
vették figyelembe ...
tyukszemét vagy ...
fehér emberek a ...
Square/ példaul ...
Hol van az a kínai ...
sett? Hol van ...
sárga birodalom ...
rai versekben ...
rezonáló kínai ...
Rudyard Kipling ...
az utazóitól ...
gett kínai érzék ...
Barátom

Mosson Dörzsölés Nélkül Egy Centért.

Ha azt akarja, hogy egy heti ruhája ki legyen mosva egy centért hőfőhőre minden dörzsölés nélkül, akkor használja a Mitchell Magic Mosó Port. Nem Ártalmas a ruhára, sem a lére. Megpuhítja a legkeményebb vizet is. Kívesszi a színeket, vért, stb. a nincs benne mérge; a mely tönkre teszi a ruhát a harmadik mosásnál. Megőrzi a felelőse egészsége egy centért! Hossza meg, mi adunk egy dollárért annyit, mint már háromszor háromért. Postaköltség 10 cent. Egy csomag 6 hónapra, elég. Irjon magyarárt, mert magyarok vagyunk.

MAIL ORDER HOUSE
GLENFIELD, N. Y.

Ögynökök keresetnek. — Ha beküld 55.00-t, kap egy dolláros ajándékot s a postaköltséget is mi fizetjük akkor.

SEM KELET, SEM NYUGAT

Mi történt a kínai kultúrával, amikor a nyugattal érintkezett? —
Pekingben és Shanghaiban new yorki zaj van. — Amerikai
jellegű hirdetések a messzi keleten. — Mit
jelent a repülőgép és az automobil
a kínainak? — Kínai költők
szomorúsága.

Kínai tudósok, költők és művészek fájó szívvel látják a mult szépségeinek
összeomlását

Egy amerikai újságíró, aki már esztendőök óta Kínában él, sőt az amerikai nyelvérzékének ismert hiánya ellenére meglehetősen elsajátította a kínai nyelvet, nemrégiben vendéget kapott. Vendéget kapott az Egyesült Államokból s a vendéget természetesen nem az érdekelte Kínában, amit New Yorkban vagy Clevelandban

újságíró, aki már egészen otthonosan érzi magát Kínában — a mesterem, akitől igyekszem jól rosszul elsajátítani a kínai nyelvet s aki a verselésnek sokkal inkább a mestere, mint te a család-

Felrázták ál-
mából ezt a kolosszust s amikor felébredtünk, olyan

világot adunk neki, amelyet csak félig ért meg. Ebben sok a sajnáltnivaló, de azért sok a vonzó és lebilincselő is. Például — s az újságíró a kínai fal közelében felhívta a figyelmét arra, hogy tévvel egy időben amerikai limousinok árasztják el az utcákat. Ez az ellentét nem érdekes? Ha másért nem, ezért az ellentétért nem volt érdemes idejőn-
ni? Vagy nem különös. Azsia

dásnak és családottságnak, az én csodálkozásomra azt mondta. "Chung pu chung, wai pu way." Ez a mely értelmén kívül ügyes szójáték is kínaiul s egyébként azt jelenti, hogy Kína most már sem kelet, sem nyugat. Felemás. S az neki fáj. Neki fáj, hogy a kínai izoláltság megszűnt. Neki fáj, hogy itt villamosok járnak és automobilok túlköl-

Rabszolgány, aki az előkelők gyermekét gondozza.

is láthat, hanem aminek különleges kínai jellege van. De csak keveset kapott abból, amire számított. Mit látott Pekingben és Shanghaiban? Mik voltak az első benyomások, amiket a messzi keleten tett látogatásában szerzett? Hirdetéseket látott, amelyek az amerikai chewing gum kitünő ízéről és emésztő hatásáról akarták meggyőzni a kínai publikumot. A legkülönbözőbb amerikai autobilcégek hirdetési plakátjait és üzletileg kifizetődő öndicséreteit az újságokban. Az utca sarkon, különösen a forgalmasabb helyeken a kínaiak ép úgy tolongtak, ép annyira nyugvették figyelembe a szomszédjuk tyukszemét vagy könyökét, mint a fehér emberek a new yorki Times Squaren például. Hol van Kína? Hol van az a Kína, amelyet kerestél? Hol van a világtól izolált sárga birodalom, hol vannak a lírai versekben elolvadó finoman rezonáló kínai lelkek, hol van a Rudyard Kiplingtől megénekelt és az utánzóitól rosszul megzengett kínai érzékenység?
— Barátom — mondta neki az

Baldridge
-CHU-FU-

nek és repülőgépek szállnak és a titkokat, amelyekről mindenki tud, telefonon és távirón továbbítják és hogy sárga ember áll a mozdonyon és irányítja a gépet és hogy az újságok tele vannak amerikai hirdetésekkel. Az egyetlen becsúgya az, hogy megírja az igaz Kína határyudalát.
S az újságíró ehez hozzáfűzte.
— Mi fehérek tudatosan összeromboltuk mindazt, ami szép és romantikus és kívánatos volt a mennyei birodalomban.

Kínai ifjak az első "áldozás"-nál

nem méltóságos dolog, legalább is kínai szempontból, de kifizetődik. Jobb dolga van, mint amilyen az anyaészárnének valaha is volt. A shangtung farmer ugyanabban a külsejű ruhában nézi házból a Peking-Shanghai expresszt, mint amilyenben évezredekkel azelőtti elődje nézte a tiszta kék eget és gondolt ismeretlen dolgokra.

Elmondok neked egy temetési emléket, barátom, amely talán még jobban igazolja a kelet és nyugat furcsa ölelkezését. Valami előkelő kínait temettek. Én is jelen voltam a temetésen. Papok, katonatisztek, előkelőségek, európaiak, amerikaiak, kínaiak egyaránt. A levegőben papirpénzt hajigáltak szét a halott hozzátartozói, hogy a jóságukkal megváltás a halott örök békéjét. Buddhista és taoista papok tüzet gyújtottak régi szokás szerint. S hogy a halott csakugyan jól érezze magát, a kínai zenekar, amely utolsó útjára kísérte ezt az örökre elszenderült sárga előkelőséget, az — "Over there" t játszotta. Hu-uziók halála, do you get me?

Persze, a nyugat hatása meglátszik a kínai épületeken is, különösen Pekingben. A magánházak még megtartották kínai jellegüket. Még a sárga és zöld és kék szín, kedves, vidám színek, dominálnak a sokszor enyhe kalitkának látszó magánházakban. Az udvaroknak gyakran még az a jellegük, mintha a nyugat nem szivárgott volna bele. De a középületeknek már európai jellegük van. Sokszor förtelmes a színes és régi kínai emlékeket felcselező környezetben olyan épületekre bukanni, amely all right volna Párisban vagy Berlinben, New Yorkban vagy Philadelphian, de itten kellemetlen, fájdalmasan visszataszító.

Igy találkozik a nyugat a kelettel. S azért van igazán a mestermunka, hogy Kína még sem kelet, sem nem nyugat.

Mik az előnyei és mik a hátrányai ennek a nyugati befolyásnak? Mi bírta a kínaiakat általában arra rá, hogy megközelítsék a nyugatot, helye-

(Folyt. a 10-ik oldalon)

kellő közepéből tevékaravánok mozognak a nagy városok irányában s ugyanazon a vonalon Vettábornoknak az autóbussai is robognak. A tábornok tudni illik megtanulta azt, hogy üzletembernek lenni ugyan

Sanghai kikötője, ahol a nagy óceánjáró hajók állomásoznak.

A Vanderbilt család sírboltja.

Vanderbiltek utolsó állomása

Bárhon éljenek is a hatalmas Vanderbilt család milliomos tagjai mindnyájan visszatérnek Staten Island egyik igénytelen kis falujába.

A KÖZELMÚLTBAN ismét megnyílt a Staten Islandon fekvő kis New Dorp falucska határában a Vanderbiltek sírboltja, hogy befogadja William Kissam Vanderbilt koporsóját, aki még július 22-én hunyt el Párisban. Nagyvilági férfi volt, aki roppant vagyonát igazán tudta élvezni. Megfordult a világnak talán minden sarkában és sokat élt külföldön, különösen Párisban. De hazájához mindig hű maradt s örök pihenőre ő is csak ide tért vissza a new dorpi kis temetőbe.

William Kissam Vanderbilt apja William Henry Vanderbilt volt, legidősebb fia annak a Cornelius Vanderbiltnak, aki nagy vasútépítési vállalataival megvetette a család hatalmas vagyonának alapját.

William K. Vanderbilt sok tekintetben hasonlított apjához és nagyapjához a "commodore"-hoz. Mind a három jó megjelenésű, esős férfi volt. S az öreg commodore éppen ezért nem egyszer-kételkedett is afelett, hogy két unokája, William és a 21 évvel ezelőtt elhunyt Cornelius még lennének áldva jó üzleti szellemmel.

Az öreg ur aféle régi divatu ember volt. Régi divatu volt, mert meg voltak a maga nézetei a takarékoskodás és a jellem felől. Egy ízben, a két unokájáról beszélve a következőket mondta: "Ha valamely gyerekben van életrevalóság, oda lehet állítani bárhová s megkeresi a magát. De, ha ezt nem tudja megtenni, akkor haszontalan".

A commodorenak azonban nem kellett aggódnia a két unokája miatt. Mind a kettő, mikor családát alapított, a szó amerikai értelmében vett Vanderbiltnak bizonyult. A családi vagyonnak gondját visel-

New Dorp neve holland eredetű, épenugy, mint a Vanderbilteké, amely név eredetileg Van der Vilt volt. Bilt a neve Utrecht egyik külvárosának s a család innen származtatja magát. Az első, aki e néven Amerikába jött Jan Aertsen Van der Bilt volt, ak farmerkedett s 1650 körül telepedett le Brooklyn mellett. Itt laktak és farmerkedtek az utóda is vagy ötven esztendeig. 1715-ben a későbbi commodore nagyapja azonban ott hagyta Brooklyn és Staten Islandra vonult, ahol New Dorpban telepedett le. A változás a család életmódjában nem tett különbséget, mindössze az történt, hogy a cseh bevándorlók révén a Van der Biltek a morva felekezetre tértek át. A commodore nagyapja s annak felesége buzgó tagjai voltak ennek az egyháznak s

azt anyagilag is erősen támogatták. A család akkor is bőven adakozott, amikor már gazdag volt s a temetőt is ilyen pénzből szerezte az egyház. Ennek a temetőnek közvetlen szomszédjában emelkedik a Vanderbiltek egyszerű sírboltja.

Van Dorp hírnevét, épenugy, mint a család hírnevét is Commodore Vanderbilt vetette meg. A commodore apja, mint a Vanderbiltek általában, farmer volt, aki terményeit vitorlás esónakon vitte piacra. A csónak kezelését a fiúnak is meg kellett tanulnia. Energiája s akaraterője volt a fiúnak bőven, de az iskolával — a tanulás mai értelmében — nem valami sokat törődött. Inkább érdekelte a vitorla s 16 éves korában már a maga csónakjával kereste a kenyerét.

Staten Island manapság gözbárkán csak 20 percnyire van New Yorktól, de abban az időben kalandos vállalkozás volt ez az út, amitől azonban a commodore nem riadt vissza.

Olyan ügyesen bánt a járművel, hogy egyre többen bízták rá magukat s áruikat s 18 éves korában már másik csónakot is szerzett, a harmadiknak pedig ő lett a kapitánya. Egy évvel később megházasodott s unokanővérét, Sophia Johnsont vette feleségül. A vállalkozása egyre fejlődött s nemsokára már nagyobb járművekkel cserélhetette ki a csónakjait. 1827-ben övé lett a révészjog New York és Elizabeth között is, ami a jövedelmét tetemesen növelte.

Negyven éves korában gazdag ember volt már. Gözhajókat épített s vagyonát fél millió dollárra becsülték, ami abban az időben óriási összeg volt. Egymás után rendezett be hajójáratokat New York s más tengerparti városok között. Vagyonra óriási arányokban szaporodott. A krími háború idején kezdett hozzá, hogy az óceánforgalomban is részt vegyen s pompás gőzösei Havre felé közlekedtek.

Majd a pénzt vasuti vállalatokba kezdte elhelyezni. Részvény-

Fiatal William K. Vanderbilt.

A hatalmas család első otthona New Dorpban.

ték, hűségesen ragaszkodtak az öreg commodore elveihez és hűségesek maradtak annak a kis falunak a temetőjéhez is, ahol születtek.

A két testvér közül Cornelius (gr. Széchenyi Lászlóné édesapja) volt az idősebb. S míg ő élt, addig William K. kissé a háttérben maradt. Régi angol szokás ez, amit átvettek a nagy vagyonu amerikai családok is. A család-feje a legidősebb fiú lesz s rendszeren az öröklő a vagyonnak is a legnagyobb részét. Cornelius építette a remek palotát a Fifth Avenue és 57-ik utca északnyugati sarkán, amely manapság is egyik látványossága New York városának. William K. erre a 5th Ave. és 52-ik utcán építette fel a maga palotáját. Cornelius arisztokratikus megjelenésű ember volt, szép, éles vonalakkal határolt fejjel. Eltekintve attól, hogy nem viselt kis pofaszakállt, nagyon hasonlított, öcsésével együtt az öreg commodorehoz. William mindegyik Vanderbiltnél esinosabb volt, a külseje után senki sem gondolta volna üzletembernek. Előkelő társaságbeli férfiak látszott. Haja kissé göndör volt, középen elválasztva. Arca rózsás, egészséges.

De a tetszetős külső s a divatos megjelenés mellett is ott buzgott ereiben az ősök vére. S a mikor Cornelius meghalt s a vezetést William vette a kezébe, az üzleti életben is igazi Vanderbiltnak bizonyult. Modorában volt valami tartózkodás s emiatt fiatal korában nem volt annyira népszerű, mint családjának többi tagjai, de sosem törekedett arra, hogy túlságosan demokratikus legyen. Amerikát igen szerette s amikor már jóformán állandóan Párisban élt, még abban az időben is minden esztendőben hazalátogatott. Halálos ágyán maga rendelkezett afelől, hogy testét a new dorpi sírboltban helyezték majd örök nyugalomra. Hetvenegy éves volt, a mikor meghalt.

A New Dorphoz való ragaszkodás magyarázata első sorban az, hogy ez a kis helység kezdetől fogva tanuja volt, miképpen emelkedtek a Vanderbiltek az első helyre ugy anyagilag mint társadalmi tekintetben. Itt telepedett meg vagy 200 esztendővel ezelőtt az első Vanderbiltek egyike, itt laktak az öreg commodore, amikor még részvételű a szigeten, s maga vitte át csónakon a jövőmenőket s azoknak áruit a szigetről New Yorkba.

Wm. K. Vanderbilt fejedelmi kastélya Oakdale, Long Islandon.

spekulációkkal is roppant pénzt szerzett abban az időben. 1877-ben halt meg s hátrahagyott vagyonát legalább száz millió dollárra becsülték. Ennek tulnyomó részét a legidősebb fiára, William Henryre hagyta. Tizenöt milliót hagyott William Henry négy fiára s

(Folytatás a 10-ik oldalon)

Hogya

EGY HI

Agyonlőtte az
ke

PARIS, sőt egész Európából is híres volt Mme Bessarabo, az egyik legjobban körülr nem csupán esodálatos is, mert elsőrangú regényíró volt. Az urát feleségül vette, de a dal mellett elbőlintott, kofferba gyömöszölte a rosbá. Ugy viselkedett, mintha mi sem történt volna nagyobb esemény volt drámai vallomása.

Néhány héttel ezelőtt rabo titokzatos körülmények között egész város beszélt az egyik legdivatosabb irónő-férfi párról, hogy mindenki jobban tünd kereskedő iránt. A jóbarátok kétségbeesés az egész országban a férjén. Amíg ők aggódtak, ves mosolygott s azt megkerül a férje anélkül szála görbülne meg. A szony folytatta a vendégszerzésbe való járás azelőtt.

Szépségén és írói tehetségén is híres volt Mme Bessarabo, az egyik legjobban körülr nem csupán esodálatos is, mert elsőrangú regényíró volt. Az urát feleségül vette, de a dal mellett elbőlintott, kofferba gyömöszölte a rosbá. Ugy viselkedett, mintha mi sem történt volna nagyobb esemény volt drámai vallomása.

Csak akkor gondolt szonyra a rendőrség, amikor Mme Bessarabo a rendőrség előtt leplezte meg: "A gazdám azt mondta nekem, hogy véletlenül nyoma vesztem a rendőrségre és vádoljam és mostohaleányát a szavával". A szofför ezt a megtehethe volna mindjárt után, de észükségtelenné hitte, hogy a gazdája üzletvalahova. A rendőrség a megfigyelés alá vette Mme Bessarabot, aki akkor munkához látott a jobb detektívállalata is.

A vizsgálat során megismerkedtünk a szép asszony és a leány

"Felültem ágyamban"

Hogyan öltem meg az uramat?

EGY HÍRES FRANCIA IRÓNÓ SZENZÁCIÓS VALLOMÁSA

Agyonlotta az urát, mert nem adott pénzt kártyára. — Álomból a halálba. — Duszgazdag kereskedő volt a férj. — A titokzatos koffer. — Hogyan halt meg a szép asszony első férje.

PARIS, sőt egész Franciaország népe egyébről sem igen beszél mostanában, mint Bessarabo duszgazdag párisi kereskedő meggyilkolásának szenzációs körülményeiről. Ez a gyilkosság még a francia Kékszakállnak, Landrunak büntetteinél is jobban feleségázta a közönség érdeklődését. Nem is esoda, hiszen a gyilkos Páris egyik legszebb asszonya s ünneplést írója maga Madame Bessarabo, az áldozat hitvese. Ez a szép asszony rendkívüli hidegvérrel valló körülmények közt vallotta be rémtettét. Férjét úgy gyilkolta meg, ahogyan első férjét tették el láb alól s az a gyanu, hogy első férjének is ő volt a gyilkosa. A megindult vizsgálattól szenzációs leleplezéseket várnak.

Mme Bessarabo a párisi előkelő körök egyik legjobban körülrajongott hölgye volt, nem csupán esodálatos szépségeért, de azért is, mert elsőrangú regény és színműírónak ismerték el. Az urát fejbeltette, amikor az oldal mellett elbólintott az ágyon. A holttestet kofferba gyömöszölte és elküldötte más városba. Úgy viselkedett a szörnyű tette után, mintha mi sem történt volna. Persze annál nagyobb esemény volt a letartóztatása és drámai vallomása.

Néhány héttel ezelőtt történt, hogy Bessarabo titokzatos körülmények közt eltűnt. Az egész város beszélt az eltűnéséről, mert a legdivatosabb irónó férje volt. Hamarosan feltűnt, hogy mindenki jobban érdeklődik az eltűnt kereskedő iránt, mint maga a hitves. A jóbarátok kétségbeesve kutatták-keresték az egész országban a rendőrség útjában. Amíg ők aggódtak, a szép hitves mosolygott s azt jósolta, hogy megkerül a férje anélkül, hogy haja szála görbülne meg. A különös asszony folytatta a vendégeskedést és vendégségbe való járást úgy mint azelőtt.

Szépségén és írói tehetségén kívül arról is híres volt Mme Bessarabo, hogy nem csekély hatalmu bűvész. A barátai és barátnői suttogva beszéltek "Fekete Miséről" emlékeztető szellemidézéseiről, amiket fényes otthonában rendezett s amiken ő maga töltötte be a "Fő Papnő" szerepet. De ha nagytekintélyű bűvész volt is, a rendőrség nem merete avval gyanúsítani, hogy az urát is ő tüntette el.

Csak akkor gondolt a szép asszonyra a rendőrség, amikor Bessarabo sófförje evvel a kijelentéssel lepte meg: "A gazdám egy izben azt mondotta nekem, hogy ha neki véletlenül nyoma vesznék, jöjjenek a rendőrségre és vádoljam a feleségét és mostohaanyját a meggyilkolásával". A sófför ezt a kijelentést megtehetette volna mindjárt Bessaraba eltűnése után, de szükségtelennek tartotta, mert azt hitte, hogy a gazdája üzleti ügyben utazott el valahova. A rendőrség a sófför vallomása után megfigyelés alá vette Mme Bessarabot. Ugyanakkor munkához látott a francia főváros legjobb detektívállalata is.

A vizsgálat során megállapították, hogy a szép asszony és a leánya Bessarabo eltűnése

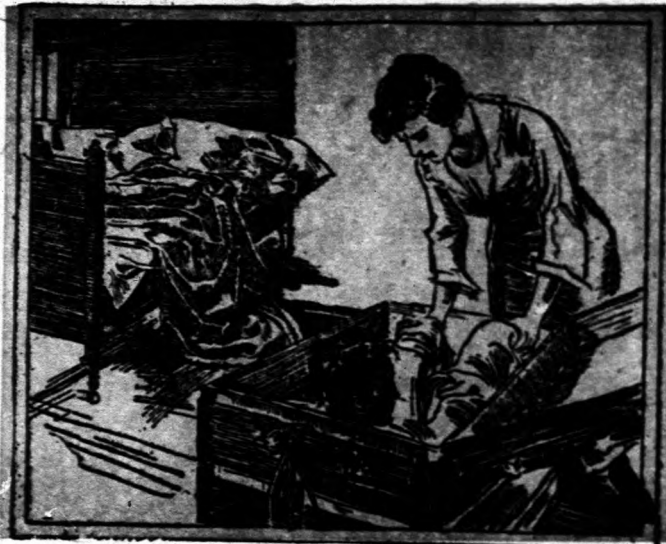

"Felültem ágyamban s föbelöttem szunnyadó férjemet...."

után való nap két nagy koffert vittek el kocsin hazulról. Az egyik kofferről megállapították, hogy a nancyi vasútállomásra küldte el Mme Bessarabo. Meg is találták Nancyban a vasúti raktárban. Cédula volt rajta evvel a fölirással: "Megörzendő, a mig érte nem jön a tulajdonos". Ezt a meghagyást Mme Bessarabo írta, ráismertek a kezeirására. A rendőrség felnyitotta a koffert, amelynek belsejében rémés látvány tárult a szemé elé. Bőven volt az eltűnt kereskedő gondosan összekötözött és szinte légmentesen csomagolt holtteste. A homlokára lött sebet találtak, amely arra vallott, hogy a revolvert a homlokához szögezve sütötték el.

Amikor a detektívek vizsátértek Párisba, azt találták, hogy Mme Bessarabo eltűnt otthonából, hamarosan ráakadtak azonban pompás falusi birtokán, a mely Páris közelében van. Letartóztatták a leányával együtt s vallatásra fogták. Mme Bessarabo beismerete tettét.

Kiderült, hogy Mme Bessarabo egy Jacques nevű kereskedő özvegye volt, akitől nagy vagyont örökölt. Bessarabo, alig, hogy elvette, boldogtalannak érezte magát. Meggyőződött

"A holttestet összekötözve bele szorítottam a kofferbe...."

arról, hogy felesége rendkívül ideges, gyakran beszél különös álomlátásokról, az izlése rendkívüli és öröklött kártyaszennyvedélye van.

Nagy vagyont hamarosan elkártyázta, szép ruhákra s vendégeskedésre költötte. Az ura gyakran könyörgött neki, hogy változtasson életmódján, de hiába. Amikor elköltötte a nagyot, az urától igyekezett nagy összegeket kapni pazarlása, kártyázása folytatására. Bessarabo azonban nyakás volt. Nem adott pénzt s ettől kezdve pokol lett az otthona.

A többi Mme Bessarabo hadd mondja el maga: "Elhatároztam, hogy megölöm az uramat. A gyilkosság tervét a legapróbb részletekig kidolgoztam agyamban s nem számítottam arra, hogy bajba kerülök. Ha az uram gyanakodni nem kezd s nem mondja meg sófförjének, hogy mit tegyen az eltűnése esetén, biztos vagyok, hogy sohasem derült volna ki a bűnöm. A leányomnak nem csupán része nem volt a gyilkosságban, de azt sem tudta, hogy mostohaapja halott, amíg velem együtt le nem tartóztatták mint bűntársamat.

"Csónakázni mentem leányommal s revolverem a tóba dobtam"

"Mindig úgy aludtam, hogy revolver volt a vánkósom alatt. Tudtam, hogy valamikor szükségem lesz rá. A végzetes este — amint terveztem — a férjem hozzám jött. Amikor agyomhoz közeledett, édes mosolylyal fogadtam. Lefeküdtem mellém az ágyra s hamarosan elszundított. Ekkor megragadtam revolveremet s rászögeztem homlokára, éppen csak, hogy hozzá nem értettem s azután lőttem.

"Megijedtem a dőrejtől, mert féltem, hogy meghallották a szomszédok. De minden esendes volt utána. Láttam, hogy megöltem az uramat s örültem hogy tullestem ezen is. Amint feleküdtem a halott mellett, a kiömlő vér megáztatta az ágynevet. Tudtam, hogy mi a teendőm: eltakarítani minden nyomot, eltüntetni a holttestet.

"Csengtettem és a szobalánynak, aki jelentkezett, meghagytam, hogy küldje hozzám a leányomat. Mikor a leányom kérdezte, mit kívánok, megmondottam neki, hogy a szobalány segítségével hozza le a padlásról a legnagyobb koffert. Le is hozta. Azt hitte, hogy ruhaeműt akarok beléje rakni, mivel tudtam vele, hogy másnap elhagyjuk Párisot. "Miután leányom nyugovóra tért, én lehúztam az ágyról az uram holttestét és egy kötéllel, amelyet előre bekészítettem a szobába, úgy összekötöztem, hogy könnyen beleszoríthattam az utazó ládába.

"Mikor a ládát lezártam, egészen nyugodtan éreztem magamat. Lefeküdtem és csakhamar elaludtam. Zavartalanul pihentem másnap reggelig, amidőn aztán egy másik ládába a ruhaeműt raktam, majd mind a két koffert kocsira téve, leányommal együtt elhajtottam hazulról az állomásra.

"A férjem holttestét tartalmazó ládát Nancyba küldtem, hogy ott majd később eltüntetem, a másik ládát pedig kiküldtem a nyaralónkba. Ezután már csak a revolvert kellett eltüntetnem. Visszatértem leányommal együtt Párisba s elmentünk csónakázni. A csónakból észrevétlenül a tóba ejtettem a revolvert. Ettől a peretől kezdve mitől se félttem többé, mert a véres ágynevet is elégettem már. A rendőrség gyanakodó szeme nem találhatott semmi bűnjelet többé.

"Valóban biztonságban érezhettem volna magam mindvégig, ha az uramban nem kellettem volna annak idején gyanút a viselkedésemmel. E gynura nem számítottam, mert nem is sejtettem, hogy az uram érezte, hogy előbb-utóbb megölöm."

Amióta fogságban van Mme Bessarabo, érdeklődik a rendőrség az első férje halála iránt is. Jacquést hasonló revolverlövés ölte meg. Annak is fekete lett a löporfüsttől a homloka. Majdnem bizonyos, hogy Jacquést is ez az ördögi asszony ölte meg, hogy vagyont örökölhesse.

A leányával együtt a St. Lázár börtön lakója a bűnös asszony. Gyakran találkozik Landruval, a kékszakállal, aki tisztelettel köszönti, mert elismeri, hogy övének is gonoszabb lélek lakozik benne.

GYEREKJÁTÉK

Irtá: Szöllösi Zsigmond

EGY AGGLEGÉNY EMLÉKEIBŐL

CSÜTÖRTÖKÖN van a nevemnapja. Ez egy olyan alkalom, a melyet nem lehet titokban tartani. Hála Istennek, ezen az estén nem játszom. Vacsora lesz nálam. Eljön.

Ez nem kérdés volt. Nem is meghívás. Utasítás volt, a miről nincs mit határozni. Külömben is a teljesítése nem kíván. mást, mint hogy az este ne menjek el hazulról, illetve abból a házból, a melynek födele alatt lakunk mind a ketten. En egészen a földalatt, a legmagasabb emeleten egy szobában; a híres művész két emelettel lejjebb ott szobában. A mi azonban egyáltalában nem akadályozta meg őt abban, hogy igen jó barátok legyünk. Igazán jó barátok. A mire mest, a mikor évtizedek-ködéden keresztül emlékszem vissza rá, büszkébb vagyok, mint akkor voltam.

A nagy művész megéretősen furcsa ember volt. A színpadon ő volt az élet, a kacagás, a tündöklő jókedv, a hancurozó határtalanosság. De életében olyan tökéletes, olyan ünnepi, olyan megközelíthetetlen szomorúságot nem láttam, a melyen a kék szemét néha befototta otthon, a mikor fölüztem értem és mikor jöttem, ezzel a szával némitotta el a kérdést a számon:

— Csak azért hívtam, hogy hallgasson itt egy kicsit velem nyugiban.

És ott kellett ülnöm némán néha egy óra hosszat is, a míg megszánt, elmosolyodott és elengedett. Mit akart? Soha se kérdeztem. De meg kellett sejtennem. Félt egyet lenni. De azt se akarta, hogy jöjjön valaki.

Nagyon sok udvarlója volt a nagy művésznek. Ugy jártak a szalonjába, mint egy vasúti váróterembe. Az ajándék meg a virág csak úgy ömlött rá. De a barátja mindvégig csak egy volt. A finom, gyönyörű ezüstös fejű kegyelmes ur, a ki már a színiiskolában is tanította és azóta is folyton a nevesztora maradt. Tőle kapta a kocsiját, a lovait, még a kocsiját is. Ő volt az, a ki mindennap megjelent, ha csak két perere is, de soha sehül, ahol a művészt nyilvánosan ünnepelték. És soha, a mikor társaság volt náta. Senkinek se állott az útjában, de senki se találkozott vele soha, ha még oly sűrűn vendégeskedett is a művésznél.

Mondom: társasága volt a művésznek akkora, hogy a felével is szívesen beírta volna. És nekem mégis úgy rémlett, hogy rettentő magánosságban él és ez a magánosság benne van, ez érvényes akkor is, ha százan nyugagik körül és egy acéltoronyban tartja, ha tárva is a lakása minden szárnyas ajtaja. Hogy ezt a tüdőklő, körülzárt, ünnepelt szép asszonyt igazában csak egy valaki érdekelt.

A Lonezi.
Ez a Lonezi a viciné leánykája volt. Egy háromszendős, vastag, kis szőke hölgy, világoskék szemekkel és olyan picike orral,

mint egy borsószem. A viciné egy ablaktalan oduban lakott az udvar sarkában, a hátsó lépcső mellett és a Lonezi, mikor a művész fölfedezte, ujnyi vastag piszokrétegbe volt burkolva. Ebből kellett kivájni, kihámozni és kiszorolni, hogy a vonásai láthatók legyenek. Ezt a műveletet a művész személyesen végezte és ettől az időtől kezdve a viciné sorsa soha nem álmódott módon megváltozott. Az oduba kincsek kerültek és Lonezi többet lakott a művésznél, mint otthon. Tiszta lett, fehér lett, rózsás és nagyszerűen táplált. Viszont a viciné most már rozstóposint ihatott rummal az eddigi guggipálins helyett, mert erről az örömről semmiféle fenyegetéssel nem volt leszoktatható.

A csütörtöki vacsora nagyon finom volt. Tizenötven voltunk vendégek Csupa ur, mert náta, a művész nem engedett a közelébe. Makacs és a gyűlöletig menő aver-

zióval zárkózott el a saját nemelő. Nemcsak barátja nem volt, de még — riválisa sem. A nőt egyszerűen nem vette tudomásul. Akkor se, ha a nő művész volt. Nem érdekelt se a valóságban, se a pletykában. A minthogy a pletyka se érdekelte.

Vacsora után a művész megmutatta az ajándékokat, a melyeket erre a napra kapott. A nagy szalon tele volt virágokkal. Bokorok, koszorúk, a virágkötőművészet egész sereg ötletes remeke. A kis szalonban egy széles, kerek üvegasztal elborítva drágasággal. Ékzer, arany cigarettatárcák és gyémántgombos kristályok. Kárpátot volt nézni.

És akkor, már éjfélféltájban volt, Szidónia egy csomaggal jött be.

— Ez most jött. A házmester-nél küldték föl.

Papírba burkolt nagy, de könnyű csomag volt. A művész kis csodálkozó arccal bontotta föl.

Kéregpapírdoboz. És a dobozban egy jókora, de oleó — rongyba. Meg egy csomó bádognál készült apró konyhaedény. Közön-séges, bazárból való gyermekjáté-

És a nagy művész ajkáról egy sikoltás lebbent el. Visszafojt-hatatlan, elemien kitoró, boldog gyermeksikoltás. És arca, égőpiros, a szeme nedvesen fényes lett az örömtől. Olyan megindult, olyan izgatott, olyan boldogan bódult volt az egész arckifejezése, mint egy gyermeké a karácsonya előtt. Azután hirtelen a szívére kapta a csomagot és rohant vele a hálószobájába.

Bocsánatot is csak akkor jutott eszébe kérni, mikor visszatért. Az arca még mindig égőpiros, a szeme nedves és a hangja fátyolos volt, a mikor megszólalt:

— Ne haragudjanak. De ez a meglepetés... egy kicsit megboldondított.

Az urak néztek, mosolyogtak, bámultak. De a mulatság nem ment tovább. Valakinek, valami ismeretlennek nagyobb sikere volt, sem-hogy rá ne felhőzött volna kissé mindenkinek a lelkére. És a házasszonyunk nem tudott most megbirkózni ezzel a rejtelmesen boszont hangulattal. A különösen megfényesedett szemében volt valami, a mi magányt kívánt. És ezt meg kellett érezni. Csendes, de gyors oszlás támadt. Nem telt egy félórába, a mikor arra riadtam föl, hogy az utolsónak maradtam.

— Ne rohanjon! — nyugtatott meg a művész. A vállamra tette a kezét, hirtelen erősen nézett rám és furcsa félmosolyal, kissé tétován, zavartan kérdezte:

— Mondja csak... De őszintén... Nem maga!...

Lehajtottam a fejemet:

— Fájdalom, igazán nem. De hát igazán annyira örül neki!

— Nagyon. Kimondhatatlanul.

Zavartan, elesodálkozva néztem rá. Azután hirtelen földeregett bennem egy sejtés. Nevetve mondtam:

— Tudom már hogy miért! Kitaláltam!...

— Nos!

— Mert ezt odaadhatja a Lonezinak.

Hevesen ráta meg a fejét. És áles, majdnem rideg, mohó tiltakozással csattant föl:

— Nem! Ezt nem adom! Nem!

Hirtelen elhallgatott. Kissé elfordult. Valami különös, szegyelős kifejezés hullámzott át az arcán. És csendes, komoly, magyarázó hangon, igen halkán mondtam:

— A Lonezinak már van ilyen. Sok. Ez az enyém. Mert én is vici lányam voltam. És én még soha életemben nem kaptam gyermekjátékokat...

SÜRGÖNYILEG

vagy posta utján KISS EMIL BANKÁR legfontosabb és mindig a legolcsóbb napi árfolyam mellett küld pénzt Magyarországra.

HAZAUTAZÓ

magyarok a legolcsóbb és legbiztosabb kiküldésben KISS EMIL BANKÁR iródjában részeseinek és a pénzüket ott váltják be a legolcsóbbban.

ÓHAZAI

ügyek a legolcsóbbban KISS EMIL BANKÁR iródjában részeseinek és a pénzüket ott váltják be a legolcsóbbban.

Irjen az alábbi címre:

KISS EMIL

BANKÁR

133 SECOND AVE., NEW YORK

SZOM

KÉT kisasszony lakott más mellett. A házban laktak, Budán, nem a kedélyes, részben, ahol még az embervélség legfőljebb két magas építményt mer emelgának és ahol a roskadozó cserépes folyosón minden meri egymást. Ok az új laktak egy vadonatúj, ötemeletes bérházban, ahol den hangot átbocsátó falak mégis szorosabb vákpeznek a szomszédok mint a régi házak bástvaskos kövei.

A két kisasszony nem is te egymást, mert ez nem na illendő. Nem jártak egy ságba és senki sem mutat-óket egymásnak.

Annál különösebb, hogy riválisok voltak.

Ebben a furcsa helyzetben gömbölyű kis uriember volt, egy megállapodott jellemű, szépállású magánvatalnok, aki a véletlen mind a két lakásba bejárta és ebédek, vacsorák alkalmán soha máskor — mind a kisasszonyok virágcsokrot pergamen-papírosban, arka-átkötte.

Mit akart amott és mi emitt: azaz senki sem volt, legkevésbé maga a kisasszony, akik egy szép nagy megdöbbenéssel vette másul önkéntelen összeköket. A fiatal ember mag egyszerűen fogta fel a hegyik leányt az apja valója volt, a másik pedig, nak a kollégája, az csak véletlen, hogy egy házban. Néha még azt is megtette, délután az egyik család látogatóban, vacsorára pedig síkhoz ment és férfi léte fűda megérteni, miért ilyenkor epesen a máma degen a leány?

Egyszer — vesztére! — is megkérdezte:

— Tulajdonképpen miért merik maguk egymást? összeillenek!

— Kikérem magamnak sértést! — felelte haragos szobanforgó kisasszony, a Etája. — Egész este nem több a gavallérjához.

Ez nem értette a helyze annyira furdalta a kíváncsú, hogy már most csak azért kérdezte az osztálytanácsos rikáját:

— Miért nem barátkozik Etuskával? Annyi hasonló kettejük között!

— Sértegetni akar! — azaz kérdezte Sári összemmel és egész délután sem szolt többé.

A segédítőkár ur, a kis Szombathy, ezek után dött arról, hogy bővebben toljon a nő sziv rejtelm kisfantáziájú ember lévén, ben sem tudta meg, mi valót talált egymáson ez egyaránt korrektek, finom és léssü uri kisasszony. Arra sem gondolt volna, hogy a len kifogás éppen az ő személye.

Cselédek vitték-hordták ket, amelyek rövidesen a utjukat a konyhából a sz-

— Ma éjfélig odaát volt bathy urfi... Virágot is virózsát, négy hatos volt a szobaleány lefutott a reskedésbe és megkérdezte:

— Menjen ki, Mari és a ja a pletykát, — felelte méltósággal a ház kisa, hogy aztán néhány pere csengesse Marit és valam utasítással kapcsolatban deze tőle:

— Nyilatkozott is Szur! Nem tudja? Fekete vagy csak sötétkében?

Máskor a tanácsosok vitte a hirt:

SZOMSZÉDOK

Irtá: S. BOKOR MALVIN

KÉT kisasszony lakott egymás mellett. A ház, amelyben laktak, Budán volt, de nem a kedélyes, vén városrészen, ahol még az emberi kevélység legföljebb két emeletnyi magas építményt mer emelni magának és ahol a roskadozó, virágcserepes folyosón minden lakó ismeri egymást. Ők az új Budán laktak egy vadonatúj, papírhéjú, ötemeletes bérházban, ahol a minden hangot átboesátó vékonyka falak mégis szorosabb válaszfalat képeznek a szomszédok között, mint a régi házak bátyaszerű, vaskos kövei.

A két kisasszony nem is ismer-te egymást, mert ez nem lett volna illendő. Nem jártak egy társaságba és senki sem mutatta be őket egymásnak.

Annál különösebb, hogy mégis riválisok voltak.

Ebben a furesa helyzetben egy gömbölyű kis uriember volt a bü-nös, egy megállapodott koru és jellemű, szépállású miniszteri hivatalnok, aki a véletlen folytán mind a két lakásba bejáratos volt és ebédek, vacsorák alkalmával — soha máskor — mind a két kisasszonynak virágcsokrot hozott, pergamen-papírosban, aranyszállal átkötte.

Mit akart amott és mit akart emitt: azzal senki sem volt tisztában, legkevésbé maga a két kisasszony, akik egy szép napon nagy megdöbbenéssel vették tudomásul önkéntelen összeköttetésüket. A fiatal ember maga igen egyszerűen fogta fel a helyzetet: egyik leánynak az apja feljebbvalója volt, a másik pedig bátyjátak a kollégája, az csak kellemes véletlen, hogy egy házában laknak. Néha még azt is megtette, hogy délután az egyik családnál volt látogatásban, vacsorára pedig a másikhoz ment és férfi létére nem fudta megérteni, miért fogadja ilyenkor epésen a mama és jég-hidegen a leány?

Egyszer — vesztére — még azt is megkérdezte:

— Tulajdonképpen miért nem ismerik maguk egymást? Annyira összeillenek!

— Kikérem magamnak ezt a sértést! — felelte haragosan a szobánforgó kisasszony, a titkárek Etája. — Egész este nem is szólt többé a gavallérjához.

Ez nem értette a helyzetet és annyira furdalta a kíváncsiság, hogy már most csak azért is megkérdezte az osztálytanácsosék Sáríkját:

— Miért nem barátkozik össze Etuskával? Annyi hasonlóság van kettejük között!

— Sértegetni akar? — felelte, azaz kérdezte Sári összehuzott szemmel és egész délután egy szót sem szólt többé.

A segédtitkár ur, a gömbölyű kis Szombathy, ezek után lemondott arról, hogy bővebben behatoljon a női sziv rejtelmeibe és kifestantáziájú ember lévén, életében sem tudta meg, mi kivetni valót talált egymáson ez a két egyaránt korrekt, finom és jónevelésű uri kisasszony. Arra álmában sem gondolt volna, hogy az egyetlen kifogás éppen az ő csekély személye.

Cselédek vitték-hordták a hirtet, amelyek rövidesen megtették utjukat a konyhából a szalonba:

— Ma, éjfélig odaát volt Szombathy urfi... Virágot is vitt, piros rózsát, négy hatos volt darabja: a szobaleány lefutott a virágkereskedésbe és megkérdezte.

— Menjen ki, Mari és ne hordja a pletykát, — felelte ilyenkor méltósággal a ház kisasszonya, hogy aztán néhány pere mulva becsengesse Marit és valami koholt utasítással kapcsolatban megkérdezze tőle:

— Nyilatkozott is Szombathy ur? Nem tudja? Feketében volt vagy csak sötétkében?

Máskor a tanácsosék Rózsija vitté a hirt:

— Kisasszony, tessék gyorsan az udvari szobába jönni... Az ablakból látni, hogyan esókolgatja Szombathy nagyságos ur az Eta kisasszony kezét az előszobájában.

— Már mondtam, Rózsija, hogy nem érdekelnek a szomszédok dolgai, — utasította rendre hidegen a nyelven lányt a finom, halvány Sáríka. — De alig, hogy a szobalány kiperdült, már magára is kapta nagy, sárga kendőjét és a fütetlen udvari szobába sietett. Nem látott már semmit, csak a jókedvűen, kipirult arccal távozó fiatal embert. És szegény Sáríka-nak ugyancsak rossz délutánja volt aznap; gyűlölte, szívből gyűlölte az idegen leányt, aki nézete szerint szemérmetlenül kacérokodott az ő udvarlójával.

Sajnálatos dolog, de Eta ugyanilyen lesújtó véleményével volt Sáríka felől. Mindegyik a maga jogos és hivatalos udvarlójának tartotta a sűrű egymásutánban jelentkező és úgy az ebédek, mint a vacsorákat a jó lelkiismeret nyugalmával nyelteső vendéget és meg voltak győződve róla, hogy a másik csupán tolakodó viselkedésével éri el, hogy a drága ember az ő házukat is látogassa.

Mind a két kisasszony erősen eladó volt már. Sáríka halvány arcán itt-ott hajszálnyi redősek is mutatkoztak már és bizony rég ideje annak, hogy elvégezte az Angol kisasszonyoknál a felsőbb leányiskolát. Eta erősebb volt, piros arcú, nevetős, nem látszott rajta annyira a kor, de őt viszont nagyságos asszonynak szólókaták az ismeretlen üzletekben, ami mégis csak arra mutat, hogy már ugyancsak illetet volna fejére a főkötőt.

Hozománya egyik leánynak sem volt, testvére pedig mind a kettőnek volt egynéhány. Szombathy ur kizárólag a szíve szerint választhatott.

De hát miért nem választott már?

A helyzet idők folyamán mind kinosabbá vált. A két leány fel-emelt fejjel suhant el egymás mellett a folyosón, a liftben pedig olyan mozdulatlanul ültek a bársonydivánon, mint a panoptikumok viaszbabái. De mégis törődtek egymással, minden idegüket megfeszítő módon törődtek és mind a kettő érezte, a gyűlölet jég-hideg hullámai, amint a másik felől feléje esápkodnak.

Soha nem pillantottak egymásra, mégis mindig tudták, mi volt a másikon. Milyen volt a ruha, milyen a kalap? S ha Sárin új, puhaszörű rókaprém volt: másnap már Eta is prémert nyuzta az anyját. Ha Eta élénkzsin, merész kalapot tett fel, pár napon belül

már. És ami még fontosabb: hol szólal meg? Negyedik emelet négy vagy negyedik emelet öt alatt?

Egy szám az egész különbség. Egy szám dönti el, hová költözik be a viharos kétségbeesés és hová az ujjongó boldogság?

Szombathy csak járt, járt és vacsorázott, vacsorázott. Arról a reményről, hogy a két leányt összebarátkoztassa, már végleg le-tett és arra határozta el magát, hogy többé nem is említi egyiket a másik előtt.

Hallgatásának mind a két leány mély és nagy jelentőséget tulajdonított.

— Ha közönyös lenne neki, hát beszélne róla, — gondolta magában mind a kettő. — Őt szereti... de hát akkor miért jár ide is?

Almatlan éjszakákon kiszínezték maguknak, milyen borzasztó lesz, mikor már a másik biztos tudatában lesz boldogságának... Lesték az ablakon át, nem hoznak-e a virágosboltból valami nagy, jelentőséggel teljes ajándékot: violákból font óriási hajót rózsákkal a közepén vagy fehér fátyolos orgonabokrot? Vasárnaponként dobogó szívvvel lesték mind a kettő, mikor indul el misére a másik s nem megy-e a nyomában cilinderrel, vadonatúj keztüben valaki, a kinek joga van eipelni a napernyőt, az imakönyvet és a kedves mama ölbéli kutyáját? Megannyi szörnyű jeladás arra, hogy a szomszédban remegő leányszív immár haladéktalanul megszakadhat...

Szombathy azonban ezentul is csak személyesen vitte papírosban az öt szál rózsát, — drágább időben négyet, de sohasem hatot — ezentul sem jelent meg szokatlan időben, nem udvarolt jobban, mint minden fiatalember, akire női szempár nyájasan ragyog és aki megivott néhány pohár jó, könnyű bort és sejtelve sem volt róla, hogy ő, mialatt politikáról beszélget a papával, hangversenyről a mamával és színjáráról a kisasszonnyal, tulajdonképpen kegyetlen hóhér, aki töviseket szurdal áldozatának körme alá, miközben ugyanezen idő alatt lassu tűzön sütogeti halálra...

Ha valaki megkérdezte volna tőle, hogy tulajdonképpen mit is gondol magában, hát valószínűleg angyali ártatlansággal felelte volna:

— Azt gondolom, hogy mind a két kedves számban jó karosszékek jó szivarok és kellemes boroeskák vannak. A kisasszonyok pedig csinosak és műveltek s amint látszik, meg tudják becsülni egy kiváló férfiú önzetlen barátságát!

Csakis eme korrekt és minden mellékgondolat nélkül való lelki-leletének lehet tulajdonítani, hogy mikor idők multán a házasságra

fiatalok összebarátkoztatását. A kedves ismerős őt is pártfogásába vette és Szombathy, aki immár három esztendeje járt Etához és Sáríkához, rövid tíz nap leforgása alatt eljegyezte egy jómódu vendéglős leányt, még pedig úszónak, vacsorák, előszobakézesökök és stanciban hordott rózsák nélkül... Még csak délutáni látogatásait sem szüntette be: az egész délelőtt intezte, levélben és telefonon, a hivatalos órái alatt.

— Eljön holnap este vacsorára? — Nem jöhettek, mert... no, nem találja ki? Holnap lesz az eljegyzésem...

— Eta, — suttogta Sári elfehé-
rült arccal. — Szombathy esodálkozva nézett rá:

— Hogy jut erre a gondolatra? A menyasszonyomat Vilmának hívják...

Aznap még egyszer volt alkalma a esodálkozásra. Mikor ugyanis Etának is bejelentette boldog völegénységét, ez a leány is elsápadt és azt suttogta:

— Sári...

Szombathy ur aznap kissé kellemetlen érzések között ment haza. Mintha mégsem lett volna rendjén minden... Csak nem számítottak rá ebben a két kedves, vendégszerető családban? Ha ezt hinnie, egyuttal azt is kellene hinnie, hogy már nincs önzetlen barátság ebben a romlott világban. Vagy pedig azt kellene hinnie, hogy ő ostoba ember: ez csak lehetetlenség!

Sári és Eta ebben az időben már annyira nem ismerték egymást, hogy ez a nem ismerés kiál-tó, tüntető, szinte oldalballozó nem ismerés volt. Valóságilag keresték a találkozást, hogy levegőnek nézhessék egymást...

Szombathy ur eljegyzésének napján azonban igazán véletlenség volt, hogy találkoztak a liftben. Ezen a napon szivesebben elkerülték volna egymást. Sári így meglátta, hogy Eta piros arca mennyire megsápadt és Eta is konstátálhatta, hogy Sárinak valóságilag véresre van sírva a szemé...

Szegény leány, — gondolta hirtelen Eta. — S amint ezen a hivatalon gondolatlan kapta magát, a saját fájdalom mintha könnyebbedett volna. Hogyne, hiszen amaz még jobban szenved...

Kissé oldal pillantott. Sáríka éppen abban a pillanatban kapta el róla könnyes tekintetét. Három év óta most néztek egymásra előszőr.

A lift fölért a negyedik emeletre. Sári állt föl elsőnek s a hogy kilépett, kinyitott készitáskájából kiesett egy kemény papíros. Egy eljegyzési kártya...

Eta fölvette. Átnyújtotta. Sári megköszönte és megállt. Szótlánul néztek egymásra.

Az ügyesebb Eta szólalt meg először. Rámutatott a meritett papírosu kártyára:

— A gazember, — mondta hal-

kan. — A nyomorult, — tette hozzá Sáríka összeszoruló torokkal.

Hirtelen úgy érezték, hogy erről a dolgról beszélni kell... Ha beszélhetnek róla, talán nem is fog többé fájni. S ki érezhet ma a nagy világon olyan egyformán, mint ők ketten.

— Tudod, hogy én már régen ismerlek látásból.

— Én is téged... És mindig annyira rokonszenves voltál nekem...

— Ez a mi ajtónk... Szomszédok vagyunk. Gyere be... minden etikett nélkül. Egy eszéze téra... Beszéljünk!

— Beszéljünk... Nem különös, hogy mindmáig nem beszél-tünk egymással?

Összeülve léptek át a küszöbön s pár pere mulva egymáshoz bujva, kipirultan, bizalmasan sugdosódtak, mintha egész életükben ismerték és szerették volna egymást...

Kerestem egykor . . .

Kerestem egykor én is fényes álmot,
Bolyongtam érte, utlan uton járva
És nem figyelve senki bölcs szavára,
Lenéztem én is ezt a rut világot.
— Csak úgy, mint mások.

Nehéz a járt utakra visszatérnem;
Mégbanva régi, boldog balgaságom,
Leélni élttem e sivar világot
És eltemetni — más is így tesz éppen —
Az álmot, szépen.

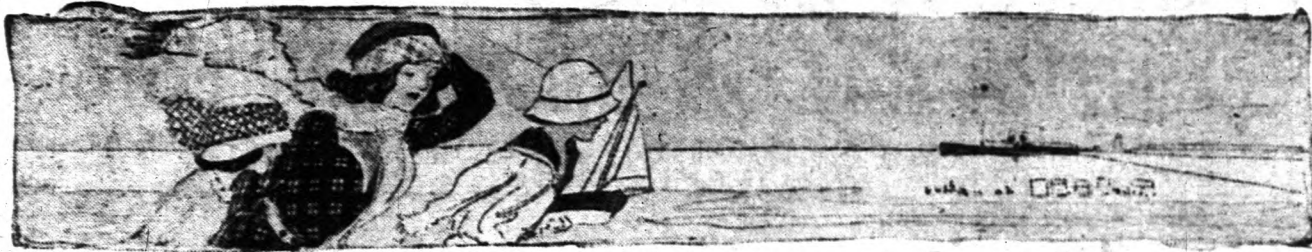
BOKOR MALVIN.

Sári is felfedezte, hogy még nem tulságosan idős kissé mutatósabb, feltűnőbb ruhadarabokhoz...

— És Szombathy még most sem nyilatkozott. Mikor szólal meg

kezdeit gondolni, nem gondolt többé sem a negyedik, sem az ötödik számra, hanem egy kedves ismerőshöz fordult, aki némileg hivatászerűen üzte az egymáshoz illő

WALEWSZKA

Irta: —
FLORICHI

EGY elfeledett, mesés szép asszony emlékét ujítom fel, aki bár egész életében került a nagyvilág zaját, mégis hosszú időn keresztül, egy egész haldokló nemzet minden reménye ott lebegett körülötte.

Az ő büvös szemei mosolyához kötötte nemzete a jövőbe vetett bizodalmit és nem az ő hibája, ha a remény horgonyának kötelei elszakadtak.

A jénai ütközet után egész Poroszország I. Napoleon hatalma alá került. Diadallal vonult be Berlinbe s néhány heti időzést követően Lengyelországba, hogy a poroszok segítségére siető oroszokat visszaverje.

Az elnyomott ország lángoló lelkesedéssel fogadta az imperátort, akitől szabadságát, függetlenségét várta. A határon diadal-
kapukat állítottak a "liberátor" elé. A klérus, a főrendek, a nép proceciókban járultak eléje s kísérték fogatát.

Bronie kapui előtt történt. Az országutat ellepte a diadalmas hős elé zarándokoló néptömeg. Gyalog, lóháton, szánkokon érkezett, beláthatatlan nép várja a császárt, aki midőn megérkezett, a césár az ő szokott méltóságával fogadta a csillgó főúri bandériumok s a hóban térdelő parasztok ovációját s míg friss, pihent lovakat fognak hintájába, Duroc tábornoknak kell utat törni a nép között, hogy a postaházba léphessen.

Egyszerre egy esengő női hang rezgett át a fagyos légen, csak egy hangos kiáltás, alig pár szó: — Isten hozott! Isten áldjon meg szabaditót!

Valami fanatikus, lángoló szenvedély szökött e hangból és Napoleon önkénytelenül is arra fordította fejét.

A tömeg közül egy festői lengyel ruhába öltözött hölgy bontakozott ki. Bájosan szép, fiatal asszony, akinek szépsége fölülmulta minden festők, minden költők legédesebb álmát is. Arca piros volt a hidegtől s szemét a végtelen lelkesedés lángja tette ragyogóbbá.

A császárt meghatotta a szívből jött üdvölet: egyszerűen odalépett az asszony elé s míg elragadtatva nézte annak büvösen szép, kisleányos arcát, kezét nyújtotta feléje:

— Köszönöm, szívből köszönöm az üdvözlését.

A hölgy térdre rogyott s ráborult a nyújtott kézre s esengve rimánkodott:

— Sire, szabadítsa fel Lengyelországot!

— Madame, ez a cél vezetett ide. Remélem, Varsóban még találkozni fogunk.

A büvös szép asszony tizenhat éves korában lett a hetvenéves Walewszki Sándor gróf felesége. Családi érdekek követelték, hogy az élet tavaszán álló leány nagy nevét, nagy vagyonát, Madonna szépségét és ifjúságát odakösse a vén, rokkant agastyánhoz. És viselte angyali türelemmel a sorsát, nem zúgolódott, nem panaszkodott s mosolyogva, szelíd megadásal ment rögös Golgotája keserves utain.

Fiatal volt. Az ő szívében is virított a tavasz. Ő is érezte az ifju-

ság minden sejtelmes vágyát. Lelki szemei előtt csak úgy ragyogott egy rejtélyes üdvösség esábitó csillaga, mint akármely más fiatal leány előtt s mégis ment bátran az elébe szabott martírság útján.

A férje házában csak úgy, mint az atyjáéban, egyebet sem hallott, mint a hazája véres nyomorúságát.

Az ő számára nem nyílt a szerelem virága. Neki szerelmese nem volt, csak egy jó, öreg, atyai barátja, a férje, egy tisztafejű, erős honfíerzéstől áthatott öreg főúr, aki meg tudta érteni Maria Colonna tiszta lelkét s bizalmasává tette minden titkának.

Az asszony-leány mihamar megösmékedett a kastélyban megforduló patriótákkal. Rajongó lelke minden ereje odakapcsolódott leigázott hazája reményehez és a míg hallgatta az apja, a fiverei, Poniatowski és más rajongók szavait, lelkében elementáris erővel tört ki az a rengeteg honszerető lelkesedés, ami hajdan Volunniát, Zrinyi Miklósnét, Charlotte Cordayt, Rolandanét és annyi más, férfinal hősebb asszonyt áthatott s nevüket örök időkre bevészte Cló márványablájába.

Walewszkanak nem jutott ez a szerencse, bár méltóbb lett volna arra más mindenkinél.

Az ő emléke csak átlebben a történelmen, mint a rózsaillet és mint az igazi martirok, alig hagyott nyomot...

A császár diadalutja Varsóig tartott. Alig ért oda, már tudta az egész főúri rend, hogy a császár szerelmes a szép Máriába. Tudta mindenki, csak a férj nem, akit köztvénye kastélyához láncolt.

Duroc, Berthier, Braniczky, Potocki s velők a grófné jó barátai szították a lángot.

Nem volt az ő szándékuk aljas közvetítés, csak a vízbefulónak vérmes reménye.

Egy szép asszony könyező két szeme annyit lehetett tud elkövetni imádója által!

Az első udvari ebédén Napoleonnak se szava, se tekintete nem volt, csak a szépséges Walewszkanak. Látta ezt mindenki s míg az ország minden rendje boldog reménnyel nézett a szép asszonyra, maga Mária Colonna hideg maradt világotak hódító udvarlója minden szavára, hiszen ő nem kívánt tőle mást, mint hazája, nemzete függetlenségét, és soha eszébe nem jutott, hogy esküszegően megessalja atyai barátját — a férjét.

A császár napról-napra epedőbb szavakkal, forrón izzó szerelmes szavakkal ostromolta.

E levelekben nyilatkozott meg először a véres háboruk zaja között lelke fenekére zárt, de örökké lánggal égő szívének poézisa.

Walewszkanak egyetlen válasza az volt: ne hagyja el az ő összetört, haldokló hazáját az imperátor addig, míg újra életre nem hozza.

— Grófnó! az ön kívánsága parancs nekem, — felelte a császár a Duroc tábornok által küldött levelében.

— Már mondtam, hogy engem Lengyelország függetlenítése hozott ide. Amit ember tehet, én meg fogom tenni. De esdve kérem, értse meg, hogy szépsége, angyali tisztasága, engem elbűvölt s megtanított a kétségbeesett, fájó, égető szerelemre. Hiszen én nem kérek semmit, csak egy futó, négy szemközötti találkozást, ahol talán nem fogok szavakat lelmi érzelmim kifejezésére, de legalább leborulhatok kis lábai elé s megcsókolhatom ruhái fodrait.

Majd ismét egy új levél: "Te hallgatsz? Válaszra sem méltatsz, vagy nem tudod, hogy kegyetlenséggeddel összetöröd a szívemet? Oh, jöjj el hozzám, csak egy szóra. Gyógyíts meg s ne

hagyj elveszni mérhetetlen szerelmem tüzeben!"

Duroc volt a postillon d'amour, akinek nagy tudománya volt a levelek feltörésében. Minden új valomást már pár pillanat múlva tudtak a főúrak és egész zarándoklás indult a grófné palotája felé. Herecegek és herecegnék rimánkodva kérték a szép asszonyt, engedjen a Cézár szerelmének. Menjen el hozzá és szép szemei édes sugarával, büvös hangjával segítse megmenteni, fölszabadítani Lengyelországot...

1807 tavaszán történt, hogy végre beleegyezett a grófné, hogy meglátogassa a szabaditót.

Késő éjjel vezette be Duroc a császár lakosztályába a nagyon szép, szomorú asszonyt.

Napoleon tárt karokkal futott a belépő hölgy elé, de nem nyult hozzá. Az a két könyező, szép, nagy szem megértette vele asszonyi bánatát, lelke háborgó forradalmát... Némán kínálta meg egy karosszékkal s ő maga, mint egy nagyon engedelmes, nagyon okos, jó kis fiú, elébe ült egy széklyra, s onnan nézte a szép szemekből lassan pergő könyveket.

— Itt vagyok, Sire! a parancsa folytán, mit kíván többet tőlem?

— Semmit, — szólt a császár nagyon szeliden s megfogta az asszony kezét, — semmit, csak hogy láthassalak, hogy halljam édes szép szavadat s hogy elmondhassam neked, menyire szeretlek, imádlak...

És a fél Európa ura másfél óráig térdelt a szép asszony lábai előtt, a nélkül, hogy megcsókolta volna a kis kezét...

E viselkedés fölbátorította a szép asszonyt.

Eljött másnap is, el minden éjjel, hogy hazája sorsáról beszéljen az imperátorral, aki a nagy nemzeti politikába csak imittamott vegyített egynehány forró, epedő vallomást. Aztán elkövetkezett, aminek jönni kellett.

Az a két büvölő férfi-szem esodásán, lágyan, mégis perzselden forró lángból kiáradó szerelem, szikrát fogott az asszony szűz szívében s egy este odaborult a nagy hadvezér széles, erős mellére, s attól a perettől fogva rabja lett mindhalálig.

A nagy nemzeti aspirációk füstbe mentek. Nagyobb kérdések kényszerítették a császárt, hogy a tilsiti béke után elhagyja Lengyelországot, s visszatérjen Párisba. Walewszka követte híven és hű maradt szíve uralkodójához mindörökké.

Közel a Tuillériákhoz, a Faubourg-St.-Honoréban volt egy kis palotája, ahol hetenként kétszer-háromszor fogadta császári barátját, aki még második felesége oldalán sem feledte el a bájos, szép lengyel asszonyt, akinek még véres harcok között is volt üzenni valója, s aki 1810-ben Walewszki Colonna Sándor fiával örvendeztette meg a császárt.

És amikor a nagy ember mesés magasságából lebukott, előbb elbueszott szép kedvesétől, csak aztán hagyta el Fontaineblaut, de még a Bellerophon fedéltetőről és St. Helénáról is talált módot üdvözölni a mindig hű, híven szerető kedvest, aki az 1821-ben kiszüvöltött korzikai hőst alig egy évvel élte túl.

Vasárnap és mindennap gondoljon arra, hogy a bankbetét a legbiztosabb.

MEGTAKARITOTT PÉNZÉT KÜLDJE BE HOZZÁNK MINT BANKBETÉTET

Mi nemcsak megőrizzük, de kamatot is fizetünk.

Anyagilag független csak úgy lehet, ha van megtakarított pénze. Meg van védve minden eshetőség ellen és soha sem szorul másokra.

BANKUNK SZIKLASZILÁRD.

ALAPTŐKE, TARTALÉK ÉS BETÉTEK ÖSSZEGE

\$2,857,097.76

Altalunk kiállított betét-könyv mindig készpénz, mert betétjét bármikor kamattal visszafizetjük.

PÉNZKÜLDÉS MAGYARORSZÁG minden részébe a legelőszöb napi árfolyam mellett.

NÉMETH ÁLLAMI BANK

NÉMETH JÁNOS, ELNÖK

Főüzlet:

A BANKPALOTÁBAN

10 East 22nd Street,

Fióküzlet:

1597 SECOND AVENUE,

Corner 83rd Street,

NEW YORK, N. Y.

HIVATALOS BEJELENTÉS!

Üzletfeleinknek, jó barátainknak és ismerőseinknek ezennel bejelentjük, hogy 1921 évre szóló remekszép fali-naptárunk már munka alatt van. — A PARTOS PATIKA ebben az esztendőben még az előző éveknél is lehetőleg szebb és díszesebb fali-naptárral fog kedveskedni üzletfeleink. Meglepően érdekes, művészi kiállítású, egyszóval gyönyörű ajándék lesz ez. Minden házat ékesíteni fog majd e fali naptár.

Aki tehát legalább 1 dollár 10 cent ára PARTOS-féle szert rendel és rendeléséhez az alanti "NAPTÁR-SZELVÉNY"-t pontosan kiállítva beküldi, ingyen megkapja annak idején a PARTOS PATIKA 1921. évre szóló remek fali naptárát.

Tekintettel pedig arra, hogy a fali naptárak szétküldése annak idején a rendelések beérkezése sorrendjében fog végbe menni, aki előbb akarja megkapni a fali-naptárát, az küldje be rendelését is minél előbb, hogy eképen minél hamarabb kerüljön reá a sor.

Küldje be tehát rendelését azonnal, még pedig az alanti RENDELÉSI IV alapján.

Rendelését címezze így:

PARTOS PATIKA

160 SECOND AVE.
NEW YORK, N. Y.

Vágja ki!

RENDELÉSI-IV.

Vágja ki!

-
- PARTOLA, fertőtlenítő, vértisztító és hashajtó cukorkát, ára \$1.10
6 dobozzal \$5.50 a biztosítási díjjal együtt
- PARTOGLORY, idegerősítő kivonat, üvege \$1.25, 8 üveggel \$5.00
- HERKULES, a legújabb és legfinomabb valódi Partos-féle Gyomor-
erősítő, ára egy üveggel 2 dollár, hat üveggel 10 dollár, 12 üveg-
gel 18 dollár.
- LIRO, fájás elleni otyyákat, ára \$1.10, 6 dobozzal \$5.50
- KÖSZVÉNY fájdalomk elleni Partos-féle szereket, ára \$3.00, dupla
adaggal \$5.00
- PARTONE vasotyát, vérszegénység ellen, ára \$1.50, 4 dobozzal \$5.00
- PARTONIC VASBORT, üvege \$1.50, 4 üveggel \$5.00
- PARTOWILL gyomorporokat, ára \$1.10, 6 dobozzal \$5.50
- HOFFMAN CSEPPEKET, ára üvegenként 50 cent és 1 dollár
- PARTOBRACET gyünger férfiak részére, ára \$2.00, 6 dobozzal \$10.00
- PARTOCYL kenőcsöt viszketés, pattanások ellen, ára \$1.10, 6 té-
gelylyel \$5.50
- PARTOZONET, sebek vérezése ellen, ára \$1.10, 6 dobozzal \$5.50
- PARTOZOUCHOT köhögés ellen, ára \$1.10, 6 üveggel \$5.50
- PARTOSOOTH SYRUPOT (szőrp- gyermekeknek fogzárkor, üvegen-
ként \$1.00
- PARTOPINET, gyermekeknek köhögés ellen, ára \$1.10, 6 üveg. \$5.50
- PARTOMILKET por alakban, vízzel felhígítva kitűnő gyermek-táp-
szer, ára \$1.00, 6 dobozzal \$5.00
- PEMETE cukorkát, köhögés és torokhaj ellen, ára 35c, 3 doboz \$1.00
- KÁRPÁTI MELLTEÁT, ára 60 cent, 2 dobozzal \$1.00
- PARTOS-féle rheuma elleni RUMATIN porokat és PARTOPAINT,
ára \$3.00, dupla adaggal \$5.00
- PARTOS-féle VERTISZTÍTÓ PISKÓTÁKAT, ára \$4.00
- PARTOACHE, fülhaj elleni porokat, ára \$1.10, 6 dobozzal \$5.50
- PARTOSWEATET lábizadás ellen, ára \$1.10, 6 üveggel \$5.50
- TRIPLETS KEVERÉKET 3-as számú férfiak részére, ára 1 adaggal
\$3.00, 4 adaggal \$10.00
- TRIPLETS KEVERÉKET, 4-es számú, nőknek anyaméh bántalmak
ellen, ára 1 adaggal \$3.00, 4 adaggal \$10.00
- DODOT és DODOSZÁLAT, férfiak részére, 1 adag ára \$3.50, dupla
adaggal \$6.00
- PARTOPILE aranyér elleni kenőcsöt, ára \$1.50, 4 tubusszal \$5.00
- PARTOHERB vesefü és gyökérteát, ára \$1.10, 6 dobozzal \$5.50
- PARTOPAIN Nem 1. fájdalomcsillapítót, ára 50c
- PARTOCERIN kenőcsöt, ütés folytán támadt daganatra, ára \$1.10,
6 tégelylyel \$5.50
- PARTO-BALM OLAJAT, égési sebek ellen, ára \$1.10, 6 üveg \$5.50
- PARTO-BALM KENŐCSÖT sebekre, ára \$1.10, 6 tégelylyel \$5.50
- PARTOWORMOT, giliszták elhajtására, ára \$1.10, 6 adaggal \$5.50
- PARTOTAPET, pántlikagiliszták ellen (felöltöttek részére) dupla
adaggal \$5.00
- NOVET, ágybavizelés elleni szert, ára \$1.50, 4 üveggel \$5.00
- PARTOS-ASTHMA, nehéz légzés elleni szert, ára \$1.50, 4 üveg \$5.00
- PARTOS-féle SÓSBORSZERSZT, ára nagy üveggel \$2.00, kis üveg-
gel 50c és \$1.00
- PARTOS-féle Egri Császár Szemvizet, ára \$1.00, 6 üveggel \$5.00
- PARTOLIN, haj, bajusz és szakáll növesztőt (kenőcs), ára \$1.10, 6
tégelylyel \$5.50
- HAIRTONIC hajápoló vizet, \$1.10, 6 üveggel \$5.50
- PARTOS-féle HAJTISZTÍTÓT, ára 75c
- PARTOCREMET nappali használatra, ára \$1.10, 6 tégelylyel \$5.50
- PARTOCREMET, éjjeli használatra, ára \$1.10, 6 tégelylyel \$5.50
- PARTO-SZAPPANT, növény-halzsam arczsépitő szappant, ára 35c,
3 darab \$1.00
- PARTOPASTÁT, a legkellencebb fogtisztítót, ára 35c, 3 drb. \$1.00
- ELZA-VIZET, a haj természetes színének visszaadóját, ára \$1.50, 4
üveggel \$5.00
- PARTOFÜMÖT, reszadát, ibolyát, orgonát, rózsát, ára \$1.00 és \$2.00
- PARTOS-féle valódi DÍÓFA OLAJAT, ára \$1.00
- BAJUSZPEDRÓT, ára 35c, 3 dobozzal \$1.00
- BAJUSZKÖTÖT, ára 50c, 75c és \$1.00
- PARTOMINT szájszívó vizet, egy üveg ára 50 cent
- PARTOCORN tyukszemirtő és bőrkeményedés elleni szert, ára 35c,
3 üveggel \$1.00
- ARCFINOMÍTÓ PUDERT, fehérét, rózsaszínt vagy krémet, ára
\$1.00, 6 dobozzal \$5.00
- PARTOS-féle speciális VILLANY-GÉPET \$10-tól \$15—\$20 és \$25-ig
- PARTOS-féle speciális GUMMIHARISNYÁT, egy lábra 6, 10 és 15
dollár, mindkét lábra 10, 18 és 28 dollár. — (Mérték veendő és
a pénzzel együtt beküldendő)
- PARTOS-féle speciális HASKÖTÖT, ára \$6.00-tól \$15.00-ig.
(Mérték veendő és a pénzzel együtt beküldendő)
- PARTOS-féle ELSŐRENDŰ SÉRVKÖTÖT, egyoldalu \$5.00, két ol-
dalu \$10.00. (Mérték veendő és a pénzzel együtt beküldendő)
- PARTOS-féle SPECIÁLIS SÉRVKÖTÖT, egyoldalu \$12.00, két ol-
dalu \$20.00. (Mérték veendő és a pénzzel együtt beküldendő.)

INGYEN FALINAPTÁR SZELVÉNY 1921. ÉVRE

Ma beküldött rendelésem alapján díjmentesen jogosult vagyok a PARTOS PATIKA 1921 évi remekszép falinaptárához, miertis kérem azt annakidején nekem megküldeni.

Név: .....

Közelebbi pontos cím: .....